

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Centrální banka a její funkce v ekonomice

Karel Guth

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Karel Guth

Provoz a ekonomika

Název práce

Centrální banka a její funkce v ekonomice

Název anglicky

The central bank and its function in the economy

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je popsat význam a postavení centrální banky v ekonomice jakožto instituce určující měnovou politiku v dané zemi a provádějící bankovní dozor. Dále bude popsána měnová politika České národní banky a její dopady na ekonomiku.

Metodika

V teoretické části bakalářské práce bude na základě prostudování odborných literárních zdrojů provedena deskripce problematiky centrální banky, jejího postavení, významu a funkce. V praktické části práce pak bude provedena analýza provádění měnové politiky Českou národní bankou a jejích dopadů na ekonomiku České republiky.

Doporučený rozsah práce

40 – 50 stran

Klíčová slova

centrální banka, měnová politika, ekonomika, bankovní dozor, stát, měna, úvěr, úrok

---

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J. – SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5.

ČÍŽEK, B. – BRČÁK, J. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *Dopady měnové politiky na vybraná odvětví ekonomiky [rukopis] : disertační práce*. Disertační práce. Praha: 2013.

JÍLEK, J. *Peníze a měnová politika*. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0769-1.

KUBÁTOVÁ, K. *Fiskální a měnová politika a jejich vliv na mezinárodní podnikání a konkurenceschopnost v zemích EU*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-493-0.

REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. Praha: Management Press, 2011. ISBN 978-80-7261-230-7.

REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press, 2014. ISBN 978-80-7261-279-6.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lenka Kopecká, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 29. 10. 2015

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 11. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Centrální banka a její funkce v ekonomice" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25.11. 2016

Poděkování

Rád(a) bych touto cestou poděkoval(a) Ing. Lence Kopecké, Ph.D. za odbornou pomoc a poskytování cenných rad, které mi dopomohly k dokončení této bakalářské práce. Rovněž můj vděk patří také Ing. Radce Procházkové, Ph.D. za dohled nad mými statistickými výpočty, které jsou součástí této práce.

Centrální banka a její funkce v ekonomice

Souhrn

Předkládaná bakalářská práce popisuje význam centrální banky v ekonomice státu a její pozici ve struktuře bankovního a finančního systému. Zabývá se její monetární politikou a funkcemi jako je například role banky státu, emisní činnost nebo regulace a dohled nad komerčními bankami. Teoretická část je zakončena popisem maastrichtských konvergenčních kritérií, na něž je volně navázáno v dotazníkovém průzkumu praktické části.

Praktická část je rozdělena na dva úseky. První je zaměřen na devizový kurz, jakožto nástroj České národní banky a snaží se srovnat, jak úspěšně bylo dosaženo jejích predikcí z roku 2014, kdy byly zahájeny devizové intervence. Druhý úsek obsahuje interpretaci výsledků dotazníkového šetření, které mělo za cíl zjistit jaký je postoj občanů ČR k přijetí eura. Následně je provedeno testování statistických hypotéz kontingence mezi vybranými otázkami a vypořovány souvislosti v rámci sloupcových četností kontingenčních tabulek.

Klíčová slova: centrální banka, měnová politika, bankovní dozor, měna, úroková sazba, devizové intervence, euro, eurozóna, konvergenční kritéria, kontingence, Pearsonův test dobré shody

The central bank and its function in the economy

Summary

The following thesis describes the importance of the central bank in the state's economy and its position in the structure of the banking and financial system. It deals with its monetary policy and functions such as the role of the state bank, issuance activity or the regulation and supervision of commercial banks. The theoretical part is concluded by describing the Maastricht convergence criteria, which is built on in a questionnaire survey of the practical part.

The practical part is divided into two sections. The first is focused on the exchange rate as a monetary tool of the Czech National Bank. It attempts to compare how successfully CNB has achieved its predictions from 2014 (the year when the foreign exchange interventions were initiated). The second section contains an interpretation of the results from the survey, with the aim of identifying the attitudes of Czech citizens towards adopting the euro currency. Subsequently, testing of a statistical hypothesis for contingency between selected issues was performed and connections within the columnar frequency of the contingency tables were observed and picked out.

Keywords: central bank, monetary policy, banking supervision, currency, interest rate, foreign exchange intervention, euro, eurozone, convergence criteria, contingency, Pearson's chi-squared test

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce.....	12
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Finanční systém.....	13
3.1.1 Finanční trhy	14
3.1.2 Finanční instituce	17
3.2 Bankovní systém.....	18
3.2.1 Struktura bankovního systému.....	20
3.2.2 Segmentace bankovních systémů	20
3.3 Centrální banka	24
3.3.1 Teoretické přístupy k postavení centrální banky	25
3.3.2 Česká národní banka	26
3.3.3 Cíle centrální banky	28
3.3.4 Měnová politika	29
3.3.5 Emisní činnost.....	37
3.3.6 Regulace a dohled nad bankami	38
3.3.7 Devizová banka.....	40
3.3.8 Role banky státu.....	43
3.3.9 Reprezentace státu na mezinárodní úrovni.....	43
3.4 Maastrichtská konvergenční kritéria	46
3.4.1 Kritérium cenové stability	46
3.4.2 Podíl deficitu veřejných rozpočtů na HDP	47
3.4.3 Podíl veřejného dluhu na HDP	47
3.4.4 Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů.....	48
3.4.5 Kritérium konvergence úrokových sazeb.....	48
4 Vlastní práce	49
4.1 Měnový kurz jako nástroj ČNB	49
4.1.1 Důvody ČNB k oslabení kurzu koruny	49
4.1.2 Potenciální hrozby bez zásahu ČNB	53
4.1.3 Přínosy oslabeného kurzu.....	56
4.1.4 Devizové intervence v současnosti	59
4.2 Výsledky dotazníkového šetření o povědomí občanů ČR o přijetí eura	59
4.2.1 Obecná část.....	60

4.2.2	Stěžejní část	62
4.2.3	Analýza výsledků dotazníkového šetření	68
5	Závěr	72
6	Seznam použitých zdrojů	74
7	Přílohy	79

Seznam obrázků

Obrázek 1:	Segmentace finančních trhů	15
Obrázek 2:	Schéma propojení jednotlivých systémů	19
Obrázek 3:	Vazby v jednostupňovém bankovním systému	21
Obrázek 4:	Vazby ve dvoustupňovém bankovním systému	22
Obrázek 5:	Vazby v třístupňovém bankovním systému	23
Obrázek 6:	Bankovní rada ČNB k 11. 11. 2015	28
Obrázek 7:	Proces transmisního mechanismu	30

Seznam tabulek

Tabulka 1:	Vývoj HDP v ČR meziročně v letech 2007 - 2015	49
Tabulka 2:	Platné nastavení základních měnověpolitických nástrojů ČNB	52
Tabulka 3:	Míra inflace v ČR vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen v letech 2007 - 2015	54
Tabulka 4:	Historie průměrného ročního kurzu české koruny za euro v letech 2007 - 2015	56
Tabulka 5:	Kontingenční tabulka č. 1 (Názor x Věk)	79
Tabulka 6:	Očekávané četnosti kontingenční tabulky č. 1	79
Tabulka 7:	Procentuální zastoupení v řádcích a sloupcích kontingenční tabulky č. 1	79
Tabulka 8:	Ukazatele síly závislosti kontingenční tabulky č. 1	79
Tabulka 9:	Kontingenční tabulka č. 2 (Názor x Vzdělání)	80
Tabulka 10:	Očekávané četnosti kontingenční tabulky č. 2	80
Tabulka 11:	Procentuální zastoupení v řádcích a sloupcích kontingenční tabulky č. 2	80
Tabulka 12:	Kontingenční tabulka č. 3 (Názor x Velikost obce)	80
Tabulka 13:	Očekávané četnosti kontingenční tabulky č. 3	81
Tabulka 14:	Procentuální zastoupení v řádcích a sloupcích kontingenční tabulky č. 3	81
Tabulka 15:	Kontingenční tabulka č. 4 (Názor x Přehled)	81

Tabulka 16: Očekávané četnosti kontingenční tabulky č. 4	81
Tabulka 17: Procentuální zastoupení v řádcích a sloupcích kontingenční tabulky č. 4.....	82
Tabulka 18: Ukazatele síly závislosti kontingenční tabulky č. 4.....	82

Seznam grafů

Graf 1: Trend vývoje úrokových sazeb centrálních bank vybraných ekonomik v letech 2005 - 2014	36
Graf 2: Vývoj HDP v ČR meziročně v procentech v letech 2007 - 2015	50
Graf 3: Podíl nezaměstnaných osob v ČR v procentech v letech 2007 - 2015.....	51
Graf 4: Vývoj výdajů na konečnou spotřebu domácností v ČR v procentech v letech 2007 - 2015	51
Graf 5: Historie nastavení hlavní úrokové sazby ČNB v procentech v letech 2007 - 2016	53
Graf 6: Míra inflace v ČR v poměru ke stejnému měsíci předchozího roku v letech 2007 - 2016	54
Graf 7: Historie průměrného měsíčního kurzu české koruny za euro v letech 2007 - 2016	56
Graf 8: Počet volných pracovních míst v ČR k 31. 12. v letech 2007 - 2015	58
Graf 9: Pohlaví respondentů	60
Graf 10: Věk respondentů.....	61
Graf 11: Vzdělání respondentů	61
Graf 12: Bydliště respondentů	62
Graf 13: Otázka č. 1 dotazníkového šetření.....	63
Graf 14: Otázka č. 2 dotazníkového šetření.....	64
Graf 15: Otázka č. 3 dotazníkového šetření.....	65
Graf 16: Otázka č. 4 dotazníkového šetření.....	65
Graf 17: Otázka č. 5 dotazníkového šetření.....	66
Graf 18: Otázka č. 6 dotazníkového šetření.....	67
Graf 19: Otázka č. 7 dotazníkového šetření.....	67
Graf 20: Histogramické zobrazení kontingenční tabulky č. 1 v absolutních hodnotách.....	68
Graf 21: Histogramické zobrazení kontingenční tabulky č. 2 v absolutních hodnotách.....	69
Graf 22: Histogramické zobrazení kontingenční tabulky č. 3 v absolutních hodnotách.....	70
Graf 23: Histogramické zobrazení kontingenční tabulky č. 4 v absolutních hodnotách.....	71

1 Úvod

Centrální banka je monopolním emitentem měny svého státu (s výjimkou zemí eurozóny), vrcholnou institucí bankovního dozoru a především hraje významnou roli z hlediska uplatňování svých nástrojů monetární politiky. Pomocí svých nástrojů centrální banka reguluje množství peněz v oběhu a podle potřeby své místní ekonomiky zasahuje buďto restriktivním způsobem (snižuje nabídku peněz) nebo naopak expanzivním způsobem (zvyšuje nabídku peněz). Jejím hlavním měnověpolitickým nástrojem je stanovení úrokových sazeb, od kterých se odvíjejí sazby jednotlivých obchodních bank na mezibankovním trhu.

Česká národní banka před dvěma lety mimo úrokových sazeb (které byly v listopadu 2012 sníženy na technicky nulovou úroveň) začala nově používat i devizové rezervy. Pomocí takzvaných devizových intervencí centrální banka může prodávat nebo nakupovat cizí měny ostatních států. V tomto případě ČNB nakupuje za české koruny společnou evropskou měnu – euro. Jedná se o způsob expanzivní měnové politiky, jejímž prostřednictvím se naše centrální banka snaží zabránit deflaci a zároveň v ideálním případě dosáhnout kýženého dvouprocentního inflačního cíle, společného pro většinu zemí Evropské unie.

Existují však i teorie vymezující se k činnosti centrálních bank skepticky. Především významní představitelé rakouské školy tvrdili, že právě centrální banka je původcem hospodářských cyklů. Rakouská teorie hospodářského cyklu viní centrální banku z toho, že umožňuje úvěrovou expanzi v systému bankovníctví částečných rezerv. Komerční banky mohou tedy vytvářet úvěry nad rámec svých rezerv, čímž efektivně vznikají nové peníze. Tyto peníze směřují do nových investic a ekonomika roste. Růst peněžní nabídky se ale následně projeví v podobě inflace. Ta způsobí, že projekty, které se jeví jako ziskové, se ve skutečnosti stanou ztrátovými a krachují. Za práci na této teorii získal Friedrich August von Hayek v roce 1974 Nobelovu cenu za ekonomii.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je popsat význam a postavení centrální banky v ekonomice jakožto instituce určující měnovou politiku země a provádějící dohled nad finančním trhem s cílem zajistit jeho bezpečnost a stabilitu. Dílčím cílem práce je zhodnotit využití devizového kurzu jako nástroje uvolňování měnových podmínek. Dále se práce věnuje problematice vstupu České republiky do eurozóny, uvádí maastrichtská konvergenční kritéria a jejich plnění. Posledním cílem je interpretace výsledků dotazníkového průzkumu o povědomí občanů České republiky o problematice přijetí eura jako společné evropské měny a zjistit závislosti mezi některými z otázek.

2.2 Metodika

V teoretické části bakalářské práce je na základě prostudování odborných literárních zdrojů provedena deskripce problematiky centrální banky, jejího postavení, významu a funkce.

V praktické části práce pak je analyzována měnová politika České národní banky a její dopady na ekonomiku České republiky, v rámci čehož také proběhla komparace prognóz ČNB souvisejících se započítáním devizových intervencí s následným skutečným stavem klíčových ekonomických ukazatelů.

Druhá polovina praktické části přednáší výsledky dotazníkového šetření. Následně je uskutečněna analýza závislosti vybraných kvalitativních znaků pomocí Pearsonova testu dobré shody (chí-kvadrát testu) a při prokázání závislosti je změřena její síla koeficientem kontingence. Na konec jsou interpretovány souvislosti vypořádané ze sloupcových četností kontingenčních tabulek.

3 Teoretická východiska

3.1 Finanční systém

Centrální banka tvoří dílčí část sektoru bankovníctví, které zase spadá k rozsáhlejšímu celku finančního systému. Pro správné pochopení problematiky je tak nezbytné nejprve vzájemně odlišit jednotlivé vrstvy. Sám finanční systém disponuje značnou heterogenitou, kdy je výsledná podoba determinována specifickými podmínkami dané ekonomiky a státu. Základní funkci přitom zastupuje poskytování finančních služeb na úrovni národního (mikroekonomické pojetí) i mezinárodního (makroekonomické pojetí) hospodářství.¹

„Finanční trh je souhrn finančních orgánů a institucí, které obhospodařují peněžní fondy, organizují a uskutečňují finanční operace a provádějí finanční politiku, včetně měnové politiky.“²

Účelem finančních trhů je shromažďovat a následně alokovat dočasně volné finanční prostředky, a to směrem od subjektů přebytkových k subjektům deficitním. *„Základní funkcí finančních trhů je umožnit tok finančních prostředků mezi jednotlivými subjekty, tj. těmi, co na straně jedné disponují volnými penězi, a na druhé straně těmi, co mají nedostatek finančních prostředků.“³* Pokud by finanční trh nefungoval odpovídajícím způsobem, byl by tento proces narušen a krátkodobě disponibilní prostředky nevyužity.⁴

Kvalita finančního trhu tímto může být považována za východisko zdravé a prosperující ekonomiky v generování předpokladů pro spojení nabídky a poptávky po

---

¹ REŽŇÁKOVÁ, M. *Finance a finanční systém*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM. 2005. 187 s. ISBN 978-80-214-3005-2.

² REŽŇÁKOVÁ, M. *Finance a finanční systém*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM. 2005. 187 s. ISBN 978-80-214-3005-2.

³ ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava. *Bankovníctví I*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005, 201 s. ISBN 978-80-8675-453-7., s. 48 – 49.

⁴ REJNUŠ O. *Finanční trhy*. 2. rozš. vyd. Ostrava: KEY Publishing. 2010, 659 s. ISBN 978-80-7418-080-4.

finančních prostředcích.⁵ Jednotlivé funkce finančních trhů se proměňují v rámci reflexe aktuálních podmínek. Lze však identifikovat soubor funkcí základních⁶:

- Depozitní funkce – vychází ze zajištění možnosti uložení vkladů pro všechny přebytečné subjekty. K tomuto účelu slouží banky a spořitelny.
- Kreditní funkce – navazuje na depozitní funkci, kdy jsou svěřené finance poskytnuty debetním subjektům v transformaci role pasivní (přijímání vkladů) na aktivní (poskytování úvěrů).
- Funkce likvidity – schopnost účastníka vztahu uhradit v přislíbené době své závazky v dané výši.
- Funkce zabezpečení bohatství – reflektuje tendence ke snižování kupní síly aktiv v čase, kdy investování pomáhá zachovat jejich hodnotu.
- Platební funkce – představuje mechanismus pro uskutečňování plateb za nákup zboží a služeb na trzích.
- Politická funkce – prostřednictvím finančního systému stát provádí svou politiku v rozličných oblastech (hospodářská stabilita, ovlivňování nezaměstnanosti, atd.).
- Funkce ochrany proti riziku – zejména proti úvěrovému, měnovému a likvidnímu riziku s implementací nástrojů pojistných smluv v obchodních vztazích nebo diverzifikace investičních portfolií.

3.1.1 Finanční trhy

Na obecné úrovni může být účastníkem finančního trhu jakýkoliv subjekt, který působí na předmětném trhu dle stanovených podmínek a v souladu s danou legislativou. Předpoklad tvoří držitelství oprávnění k obchodování s finančními nástroji. Kromě

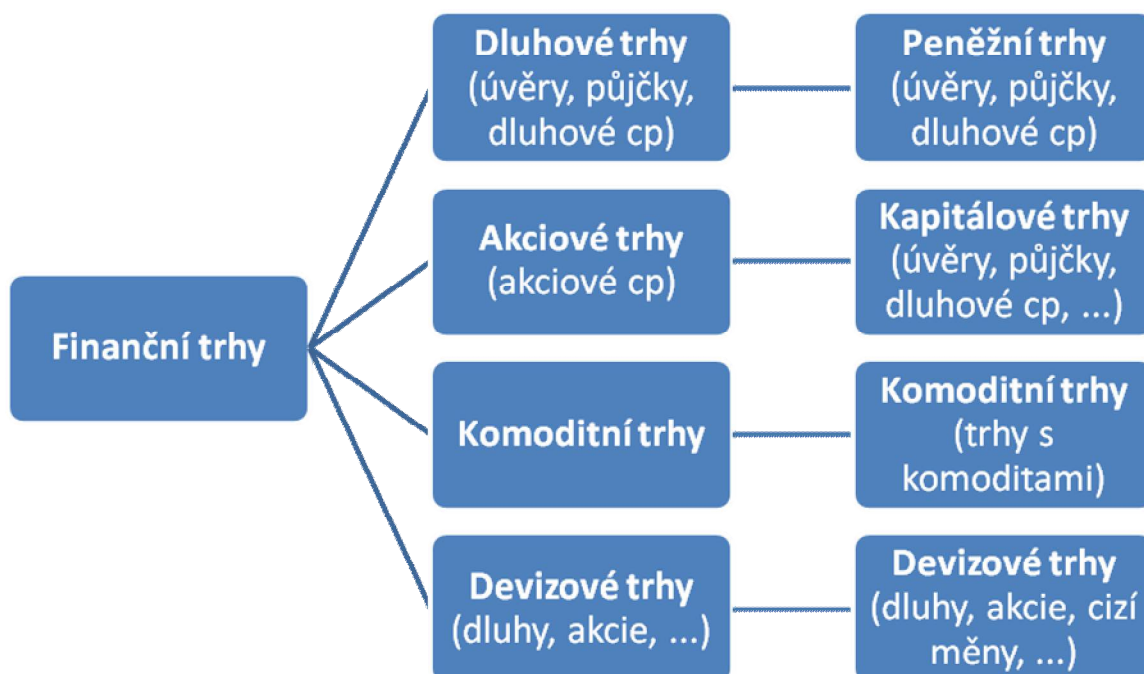
⁵ JÍLEK, J. *Finanční trhy a investování*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing. 2009, 648 s. ISBN 978-80-247-1653-4.

⁶ ROSE, P. *Peněžní a kapitálové trhy – Finanční systém ve stále globálnější ekonomice*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing. 1995, 325 s. ISBN 978-80-85605-52-X.

samotných obchodníků na trhu působí i subjekty zajišťující vlastní funkčnost trhu a obchodní poradci, kteří poskytují informační služby obchodníkům.⁷

Finanční trhy se mohou segmentovat dle mnoha kritérií, např. dle obsahu (dluhové, akciové, komoditní, měnové trhy), dle času (promptní trh, termínovaný trh) nebo dle obchodovaných statků (peněžní, kapitálový trh, trh drahých kovů, devizový a valutový trh, pojistný trh).⁸ Tři základní subsystemy rozlišuje Polouček, a to finanční trhy, finanční dokumenty a finanční instituce.⁹

Obrázek 1: Segmentace finančních trhů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě JÍLEK, J., (2009)¹⁰

⁷ REJNUŠ O. *Finanční trhy*. 2. rozš. vyd. Ostrava: KEY Publishing. 2010, 659 s. ISBN 978-80-7418-080-4.

⁸ REŽŇÁKOVÁ, M. *Finance a finanční systém*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM. 2005. 187 s. ISBN 978-80-214-3005-2., s. 9 – 11.

⁹ POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xvii, 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9.

¹⁰ JÍLEK, J. *Finanční trhy a investování*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing. 2009, 648 s. ISBN 978-80-247-1653-4.

Uvedené rozlišení finančních trhů inklinuje k členění na primární a sekundární trhy, kdy dochází prostřednictvím těchto trhů k zajištění obchodování s novými finančními instrumenty (v prostředí trhů primárních) a finančními instrumenty již dříve emitovanými (trhy sekundární).¹¹

Peněžní trh zabezpečuje obchodování s krátkodobými instrumenty s dobou splatnosti do jednoho roku, a to pro účel zajištění krátkodobé likvidity. „*Peněžní trh je systém institucí a instrumentů zabezpečující pohyb různých forem krátkodobých peněz (se splatností do jednoho roku) na úvěrovém principu mezi bankami navzájem, bankami a centrální bankou, popř. i dalšími finančními institucemi a velkými nefinančními firmami.*“¹² Kapitálový trh se oproti tomu zaměřuje na předmět dlouhodobých finančních instrumentů (např. akcie, obligace, atd.). Jejich obchodování je přitom obecně spojeno s potenciálem vyššího výnosu, ale zároveň i vyšším rizikem. „*Kapitálový trh tvoří systém institucí a instrumentů zabezpečujících pohyb střednědobého a dlouhodobého kapitálu mezi ekonomickými subjekty prostřednictvím různých forem cenných papírů.*“¹³

Finanční dokumenty jako další kritérium členění finančních trhů jsou tvořeny všemi cennými papíry, u kterých hraje zásadní roli jejich výnosnost. Právě ta bývá často porovnávána s mírou rizika pro vyjádření výhodnosti jejich držby. Jako specifická forma finančních dokumentů vystupují i peníze. Nejvíce užívané cenné papíry představují¹⁴:

- Akcie – jsou s nimi spojena práva akcionáře podílet se na řízení společnosti v míře vyjádřené prostřednictvím akcie. Finanční zájem vyplývá z podílu na zisku ve formě dividend a případném likvidačním zůstatku v případě zániku podnikatelského subjektu emitujícího akcie.

---

¹¹ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. akt. vyd. Praha: Management Press. 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.

¹² REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. akt. vyd. Praha: Management Press. 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.

¹³ PAVLÁT, V. a kol.: *Kapitálové trhy*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing. 2003, 389 s. ISBN 978-80-85-424-90-8.

¹⁴ FUCHS, David. *Finanční trhy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita – Ekonomicko-správní fakulta, 2004. ISBN 978-80-210-3526-9., s. 36.

- Směnka – převoditelný dluhový cenný papír, ze kterého vyplývá bezpodmínečný dlužnický závazek. Držitel směnky disponuje právem požadovat ve stanovenou dobu splacení obnosu uvedeného na směnce. V tuzemských podmínkách upravuje užívání směnek zákon směnečný a šekový č. 191/1950 Sb.
- Obligace (dluhopisy) – vyjadřují závazek dlužníka z pozice dlužnických cenných papírů k zaplacení stanovené dlužné částky k určitému datu. Dle výnosu se obligace člení na fixně úročené, variabilní a neúročené, dle dlužníka pak na státní, bankovní, průmyslové a veřejné dluhopisy. Legislativní úpravu zajišťuje zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech.
- Podílové listy – majetkové cenné papíry, které vyjadřují právo držitele na podíl na majetku příslušného podílového fondu a také na generovaný výnos. Dle charakteru uzavřeného nebo otevřeného podílového fondu se rozlišuje omezený nebo neomezený počet podílových listů.
- Šek – vystavuje příkazce jako platební příkaz své bance, aby jiné osobě vyplatil částku uvedenou na šeku v rámci variant šeku na jméno, na řád, na držitele, ke zúčtování a pokladního šeku. Úprava je stanovena prostřednictvím zákona směnečného a šekového č. 191/1950 Sb.

3.1.2 Finanční instituce

Třetí subsystém finančního trhu tvoří finanční instituce. „*Finančními institucemi rozumíme subjekty, které vytvářejí finanční dokumenty, obchodují s nimi a zprostředkovávají pohyb zdrojů mezi účastníky trhu.*“¹⁵ Jedná se tedy o pozici finančních zprostředkovatelů mezi věřiteli a dlužníky.

Nejvíce důležitou finanční instituci zastupuje banka. Kromě centrální banky je možné rozlišit dalších druhy bank, které se odlišují v charakteru vykonávaných činností jako dominantního zaměření¹⁶:

---

¹⁵ POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xvii, 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9., s. 267.

¹⁶ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press. 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7., s. 17.

- Centrální banka jako banka všech ostatních bank pro ukládání vkladů a úvěrování.
- Obchodní banky s hlavním zaměřením na obchodní činnost s finančními instrumenty.
- Spořitelní banky poskytující zejména spořicí produkty pro zhodnocení vkladů.
- Investiční banky.
- Rozvojové banky.
- Specializované vládní banky.
- Hypoteční banky k uspokojení potřeb financování bydlení a výstaveb.
- Stavební spořitelny pro poskytování služeb účelově zaměřeného stavebního spoření.
- Zemědělské banky s účelovým zaměřením na zvolený sektor.
- Městské a komunální banky.
- Konsorciální banky.
- Zahraniční banky.
- Bankovní holdingy.

Kromě bank se na finančním trhu vyskytují i nebankovní instituce v podobě finančních zprostředkovatelů bez bankovní licence dle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách. Patří sem investiční společnosti, pojišťovny, leasingové společnosti, penzijní fondy, úvěrové společnosti, směnárny, zastavárny, finanční makléři a instituce elektronických peněz.¹⁷

3.2 Bankovní systém

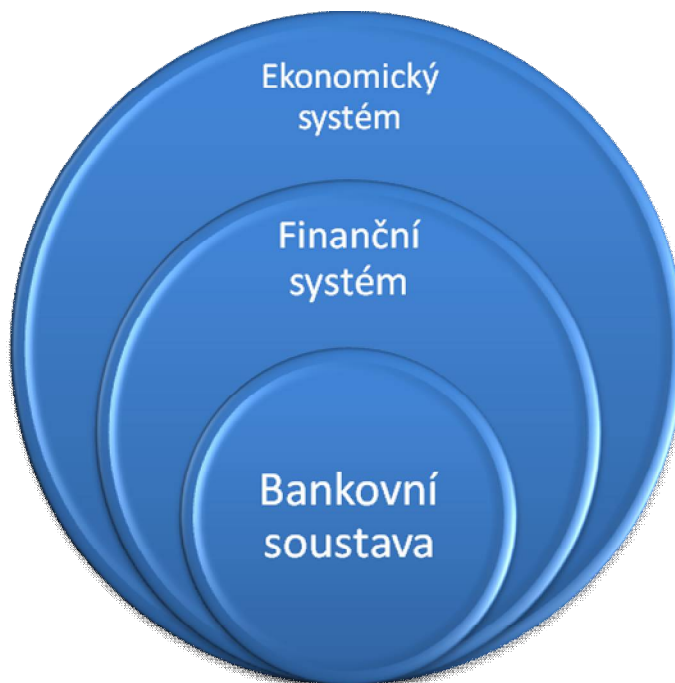
Bankovní soustava tvoří podmnožinu již vymezeného finančního systému, který zase spadá do systému ekonomického. Samotný bankovní sektor je tvořen veškerými

---

¹⁷ REVENDA, Z. *Centrální bankovnictví*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press. 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7., s. 17.

bankovními institucemi, které na území daného státu vykonávají svou činnost. Relevantní oblast zájmu tvoří také hierarchie jednotlivých bank a jejich vzájemné vztahy.

Obrázek 2: Schéma propojení jednotlivých systémů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ŠEVČÍK, A.¹⁸, POLOUČEK, S.¹⁹

Konkrétní podobu bankovní soustavy ovlivňuje vysoké množství rozličných faktorů (v kategorii interně i externě situovaných vlivů), které působí směrem od státu i od jednotlivých subjektů soustavy. Největší význam pak bývá přiznáván faktorům²⁰:

- Aktuální politická situace v zemi a predikce dalšího vývoje.
- Regulace bankovního sektoru ze strany státních opatření.
- Přijatá legislativa.
- Vydaná opatření a závazné vyhlášky centrální banky.

---

¹⁸ ŠEVČÍK, Aleš. *Bankovnictví I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 978-80-210-3649-4., s. 14.

¹⁹ POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xvii, 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9., s. 279.

²⁰ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN: 978-80-7400-075-1., s. 108.

- Měnová stabilita.
- Ekonomická situace v oblasti mezinárodních finančních institucí.
- Úroveň rozvinutosti finančního trhu.
- Tradice a dosavadní historický vývoj bankovníctví na území.

3.2.1 Struktura bankovního systému

Základ bankovního systému tvoří banka. Z hlediska hierarchie pak stojí na vrcholu centrální banka, která disponuje v bankovníctví nezastupitelnou pozicí. Kromě centrální banky jsou součástí i specializované bankovní instituce v souladu s představeným souhrnem finančních institucí (od bank obchodních po bankovní holdingy).

Soubor všech bank v systému se nazývá institucionální složkou bankovní soustavy. Rozlišení vychází od sumarizace hlavních činností, které mohou spadat do oblasti depozitních a úvěrových operací, investování do cenných papírů, poskytování dlouhodobých úvěrů, poskytování hypotečních zástavních listů, atd.

Oproti tomu funkční složka se zaměřuje na samotné uspořádání jednotlivých bank v rámci struktury bankovní soustavy a jejich vzájemné vztahy, které z tohoto uspořádání vyplývají. Dle funkční složky je možné rozlišit bankovní systémy jednostupňové, dvoustupňové a třístupňové.²¹

3.2.2 Segmentace bankovních systémů

V rámci segmentace bankovních systémů představuje uvedený třístupňový model novou veličinu oproti dlouhodobě zavedenému členění pouze na jednostupňový a dvoustupňový model. Jedná se o důsledek vývojových tendencí na úrovni Evropské unie, kdy do modelu vstupuje nový, nadnárodní prvek v souladu s globalizačními tendencemi.²²

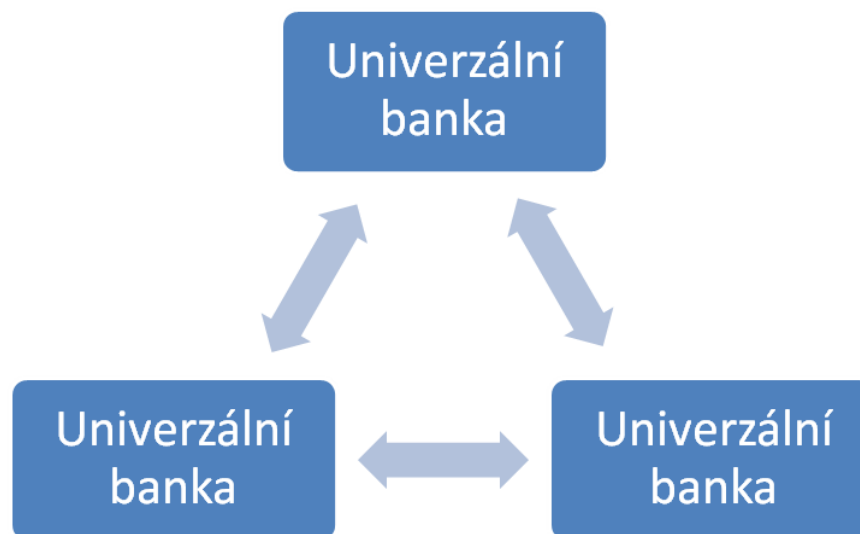
²¹ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press. 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7.

²² NEPOŽITKOVÁ, Ivana. *Přechod jednostupňového bankovního systému na dvoustupňový v České republice*. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Fac. Philosophica. Politologica*. 2003, č. 1, s. 85.

Jednostupňový bankovní systém

V jednostupňovém bankovním systému vystupují pouze univerzální banky, které zastupují roli obchodní i centrální banky, kdy jsou tak oprávněné emitovat hotovostní i bezhotovostní peníze. Tento systém byl typický pro centrálně plánované ekonomiky. V rámci České republiky se tak uplatňoval od roku 1950 až do 1990.²³

Obrázek 3: Vazby v jednostupňovém bankovním systému

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ŠEVČÍK, A., (2005, s. 14)²⁴

Dle uvedeného vyobrazení vztahů v systému nemusí docházet výhradně k případům, kdy se na bankovním trhu nachází banka jediná. V praxi se uplatňovaly soustavy, které vyčleňovaly jednotlivé banky na základě specializace svěřených operací, např. banka pro průmyslové potřeby nebo pro zahraniční obchod.

Dvoustupňový bankovní systém

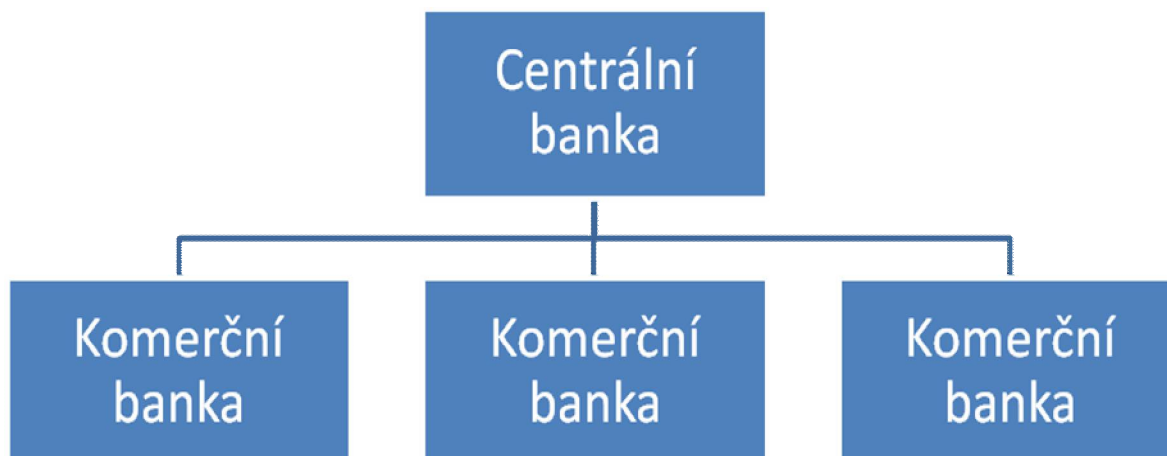
Nejčastěji aplikovaný systém představuje dvoustupňový. Na prvním stupni se přitom nachází centrální banka, která plní výkon svěřených funkcí na úrovni makroekonomické. Na druhém stupni se pak shromažďují komerční banky s cílem

²³ NEPOŽITKOVÁ, Ivana. *Přechod jednostupňového bankovního systému na dvoustupňový v České republice*. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Fac. Philosophica. Politologica*. 2003, č. 1, s. 85.

²⁴ ŠEVČÍK, Aleš. *Bankovníctví I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně. 2005. ISBN 978-80-210-3649-4., s. 14.

dosažení zisku, tedy na úrovni mikroekonomické.²⁵ Pravomoce komerčních bank jsou zároveň širší než v modelu jednostupňovém, kdy se výkon aktivit řídí stanovenými pravidly od centrální banky jako regulačního mechanismu, nikoliv přímým nařízením státu.²⁶

Obrázek 4: Vazby ve dvoustupňovém bankovním systému

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ŠEVČÍK, A., (2005, s. 14)²⁷

Třístupňový bankovní systém

Třístupňový bankovní systém se rozvinul v důsledku pokračující integrace stran Evropské unie. Pokud je stát členem takového integračního celku na úrovni monetární politiky, pak platí: „*Tehdy se zpravidla část práv přenáší z centrální banky státu na centrální banku nadnárodního celku – např. na Evropskou centrální banku*“.²⁸

---

²⁵ PETRJÁNOŠOVÁ, Božena. *Bankovníctví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2004, 80 s. ISBN 987-80-210-3523-4., s. 11.

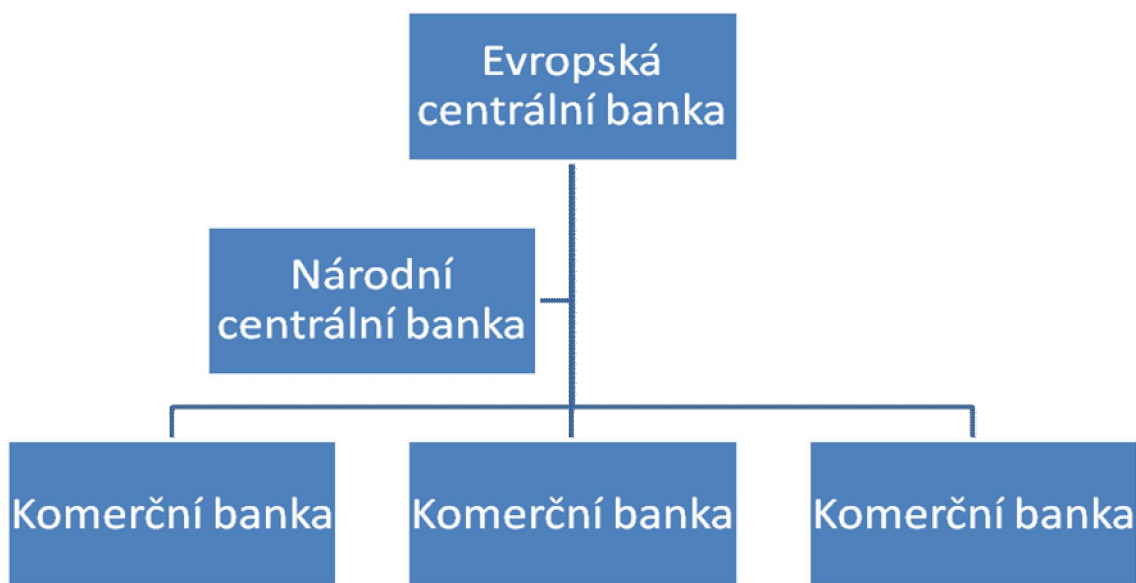
²⁶ ŠENKÝŘOVÁ, B. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 2010, 258 s. ISBN 978-80-7408-029-6.

²⁷ ŠEVČÍK, Aleš. *Bankovníctví I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně. 2005. ISBN 978-80-210-3649-4., s. 14.

²⁸ LIŠKA, V. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing. 2004, 308 s. ISBN 978-80-86419-54-1., s. 221.

Byla to právě Evropská unie, která stála za založením Evropského systému centrálních bank s jednotným cílem v dosažení cenové stability.²⁹ V rámci struktury tak spolupracuje Evropská centrální banka jako nejvyšší orgán s příslušnými centrálními bankami členských států na národní úrovni. Nejcitelnější změna se týká měnové politiky, která je tak realizována za celou eurozónu. Činnost národních bank je tímto přístupem omezena na předem stanovený výkon vybraných opatření.³⁰

Obrázek 5: Vazby v třístupňovém bankovním systému

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ŠEVČÍK, A., (2005, s. 14)

Bankovní systémy je možné dále členit podle různorodých hledisek. Ve vztahu k mezinárodnímu prostředí se často rozlišuje dle stavu otevřenosti ve vazbě na vytvářené bariéry pro vstup určitých účastníků finančních trhů a dalších bankovních subjektů³¹:

²⁹ ECB.: *Protokol o statutu evropského systému centrálních bank a evropské centrální banky* [online]. 2011 [cit. 2015-11-11] Dostupné na z: <http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/cs_statute_2.pdf>.

³⁰ LIŠKA, V. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing. 2004, 308 s. ISBN 978-80-86419-54-1., s. 221.

³¹ ŠENKÝŘOVÁ, B.: *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 2010. 258 str. ISBN: 978-80-7408-029-6.

- Vysoce otevřený bankovní systém – bariéry pro obchodní vztahy se zástupci mezinárodního prostředí jsou velmi malé až minimální. V souladu s tímto charakterem se realizuje vysoký podíl zahraničních bank na domácím území příslušného státu.
- Málo otevřený bankovní systém – uplatňuje se značná míra protekcionismu domácího bankovního trhu. Regulace je vysoká v souladu se zájmem o tvorbu mezinárodních bariér pro zabránění vstupu zahraničních bank na trh.

3.3 Centrální banka

Centrální banka bývá také někdy označována jako ústřední, emisní nebo cedulová banka. V kontextu každého státu se zároveň těší výsadnímu postavení. Centrální banka nese odpovědnost za hospodářský rozvoj země s péčí o vnitřní i vnější stabilitu měny a žádoucí měnový vývoj. Za centrální banku se obecně označují instituce, které naplňují v rámci tržní ekonomiky znaky³²:

- banka má výhradní právo emitovat bankovky a mince v podobě emisního monopolu,
- tvoří vrcholný orgán realizace měnové politiky,
- reguluje bankovní systém a vykonává dohled nad ostatními subjekty pro dodržování stanovených bankovních pravidel závazné povahy,
- uskutečňuje devizovou politiku,
- vystupuje v roli banky státu,
- reprezentuje stát navenek.

Výsadní pozice centrální banky se odvozuje od formy zákona, který instituci přiznává práva a povinnosti. Realizuje se tak velmi úzký vztah mezi centrální bankou a státem, který může pověřovat banku k určitým zásahům do ekonomického systému.

---

³² REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press. 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7., s. 27.

Samotné postavení centrální banky je však velmi polemické, a to na úrovni ekonomické i politické.³³

3.3.1 Teoretické přístupy k postavení centrální banky

Zmíněná polemičnost pozice centrální banky může být definována v propojení s jednotlivými ekonomickými školami, které se zabývají postavením centrální banky v rámci hospodářství. Zástupci neoklasické ekonomie se shodovali v hlavním cíli centrální banky v péči o udržování cenové stability.

V rámci přístupu se ovšem odlišovaly názory na přístupy, které by měly být aplikovány pro dosažení cíle (využívat předně operací na volném trhu nebo primárně bránit vzniku nerovnováhy mezi tržní a nominální úrokovou mírou).³⁴

Příznivci rakouské školy oproti tomu zastávali názor, že vlastní existence centrální banky není nezbytná a peněžní systém může dobře fungovat a plnit své funkce i bez ní. Jako argument využívali stanovisko, kdy centrální banka tvoří pouze nástroj zájmových skupin pro výkon hrubých zásahů do práv jednotlivců a tržní rovnováhy.

Centrální banka v jejich pojetí tvořila pouze monopol nad určitými funkcemi v bankovníctví. Její existence je spojena pouze s tlakem k inflaci jako předpokladem pro rozvoj ekonomických krizí. Apely tak směřovaly k obnovení svobodného bankovníctví v prostředí svobodných trhů.

John Maynard Keynes spatřoval hlavní roli měnové politiky v regulaci úrokové míry. Svou teorii navíc odvozoval od cyklického vývoje hospodářství, jehož jednotlivé etapy vyžadují směrem od centrální banky odlišné chování³⁵:

- Doba hospodářské deprese:
  - zvyšování úrokové míry.

---

³³ PAVLÁT, Vladislav. *Centrální bankovníctví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2004. ISBN 987-80-8675-429-4., s. 7.

³⁴ KODEROVÁ, Jitka, Milan SOJKA a Jan HAVEL. *Teorie peněz*. 2., rozš. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 283 s. ISBN 978-80-7357-640-0.

³⁵ HOLMAN, ROBERT A KOL. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck. 2008, 576 s. ISBN 978-80-7179-380-9.

- Doba hospodářské recese:
  - snižování úrokové míry.

Centrální banka by tímto přístupem uplatňovala pouze expanzivní měnovou politiku s působením na úrokovou míru. Jenže taková centrální banka by potřebovala nezbytně vysokou míru volnosti.³⁶

Monetaristé zastávali opačný přístup. Inflace je dle jejich názoru důsledkem nadměrného růstu oběživa oproti reálnému produktu. Centrální banka tak přímo způsobuje inflaci a neměla by ovlivňovat úrokovou míru, ale kontrolovat růst peněžní zásoby. Milton Friedman byl zastáncem mírného růstu množství peněz prostřednictvím operací na volném trhu s cílem stabilizace měnové hladiny. Jednoznačně bylo také vysloveno upřednostnění využití nepřímých nástrojů oproti přímým.

Nová klasická makroekonomie kladla požadavek na nezávislost centrální banky, aby se vymanila z hrozby politických vlivů. Postkeynesiánci reagovali na monetaristy v tom smyslu, že nelze přímo ovlivnit množství peněz v oběhu, ale pouze je nepřímo ovlivňovat prostřednictvím zvyšování či snižování diskontních sazeb v působení na poptávku po úvěrech. Hlavní cíl by měla tvořit stabilizace finanční soustavy. Otázka inflace je pak záležitostí důchodové politiky.

Nová keynesovská ekonomie mění směřování na udržení nízké míry inflace ve vyjádření dlouhodobého cíle monetární politiky. Centrální banka musí být dle přístupu především důvěryhodná a transparentní. Upřednostňovaný nástroj zastupuje využívání změn diskontních sazeb.³⁷

3.3.2 Česká národní banka

Funkci centrální banky v tuzemských podmínkách plní Česká národní banka (ČNB). Kořeny centrální banky je však možné dohledat až k roku 1817 na území

---

³⁶ HOLMAN, ROBERT A KOL. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck. 2008, 576 s. ISBN 978-80-7179-380-9.

³⁷ KODEROVÁ, Jitka, Milan SOJKA a Jan HAVEL. *Teorie peněz*. 2., rozš. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 283 s. ISBN 978-80-7357-640-0.

Rakousko-Uherska, kdy již existovala samostatná instituce s emisním právem. Vlastní právo na emisi peněz však bylo získáno až v roce 1878. Centrální banka Československa byla založena v roce 1926 ve formě Národní banky Československé, která přijala výkon všech monetárně-politických funkcí, které do té doby plnilo ministerstvo financí.

V kontextu Evropy lze tento vývoj považovat za standardní, přičemž nedocházelo k odlišnostem od mezinárodních zvyklostí zakládání centrálních bank v globálním měřítku. Po roce 1950 fungovala Státní banka Československá jako součást centrálně plánované ekonomiky. Až rozpad federace a tím i centrálně řízené ekonomiky zapříčinil vznik České národní banky, a to k 1. lednu 1993.

Existenci tohoto orgánu je tak možné považovat jako relativně mladou, kdy bylo potřeba získat nové znalosti, které jsou vlastní tržnímu mechanismu. Realizovala se tak zásadní mezera mezi zkušenostmi České republiky a zkušenostmi nových partnerských zemí z vyspělejších států Evropy.³⁸

Česká národní banka má statut právnické osoby a sídlo v Praze se sítí regionálních poboček. Nezávislé postavení je stanoveno Ústavou České republiky (hlava VI. čl. 98) a činnost upravuje zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance v platném znění.

„Česká národní banka je součástí Evropského systému centrálních bank podle Smlouvy o fungování Evropské unie a podle Protokolu o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky a podílí se na plnění cílů a úkolů Evropského systému centrálních bank.“³⁹

Česká národní banka je řízena Bankovní radou, která má sedm členů – guvernéra, dva viceguvernéry a čtyři řadové členy. Do funkce jsou jmenováni prezidentem České republiky na funkční dobu šesti let pro oddělení od politického cyklu. Členství v Bankovní radě je zároveň neslučitelné s výkonem funkce jakékoliv jiné veřejné funkce (např.

---

³⁸ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press. 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7., s. 575 – 581.

³⁹ CNB.: *Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance*. [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/zakony/download/zakon_o_cnb.pdf>.

poslance, senátora, atd.), aby se zamezilo potenciální hrozbě střetu zájmů. Poradní orgán pak tvoří Rozkladová komise České národní banky.⁴⁰

Obrázek 6: Bankovní rada ČNB k 11. 11. 2015

Zdroj: CNB, (2015, online)⁴¹

3.3.3 Cíle centrální banky

Cíle centrální banky je možné členit na hlavní (primární) a operativní (sekundární). Hlavní cíl tvoří péče o vnitřní a vnější stabilitu měny. Ekonomický růst země je ze strany centrální banky podporován:

- udržováním nízkoinflačního prostředí,
- působením na vývoj devizových kurzů,

⁴⁰ CNB.: *Členové bankovní rady*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/bankovni_rada/clenove_bankovni_rady/>.

⁴¹ CNB.: *Organizační struktura*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/organizacni_struktura/>.

- působením na platební bilanci,
- vnější spoluprací domácích a zahraničních subjektů.

Součástí tvoří i péče o finanční stabilitu a bezproblémové fungování finančního systému v České republice. Vedlejší cíle zastupují zejména podílení se na hospodářské politice vlády a Evropské unie, pokud tyto cíle nejsou v rozporu s cíli hlavními.⁴²

„V souladu se svým hlavním cílem ČNB určuje měnovou politiku, vydává bankovky a mince, řídí a dohlíží na peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank. Vykonává dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijním připojištěním, družstevními záložnami, institucemi elektronických peněz a směnárnyami.“⁴³

3.3.4 Měnová politika

Uskutečňování měnové politiky tvoří nejvíce důležitou činnost centrální banky. Společně s fiskální (rozpočtovou) politikou zastupuje jádro hospodářské politiky státu. Samotná měnová politika může být vymezena jako proces, ve kterém se centrální banka s využitím měnových nástrojů pokouší dosáhnout stanovených cílů. Znamená tak *„vědomou činnost nějakého subjektu, který se prostřednictvím měnových nástrojů snaží regulovat vývoj množství peněz v oběhu a tím dosáhnout určitých cílů.“⁴⁴*

U měnové politiky musí být předem stanoveny cíle, od kterých se odvozuje následné užití příslušných nástrojů. Pokud sleduje centrální banka více než jeden cíl, pak je zásadní dodržet kompatibilitu vybraných nástrojů pro zajištění požadovaného účinku.

---

⁴² ČNB.: *O České národní bance*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/>.

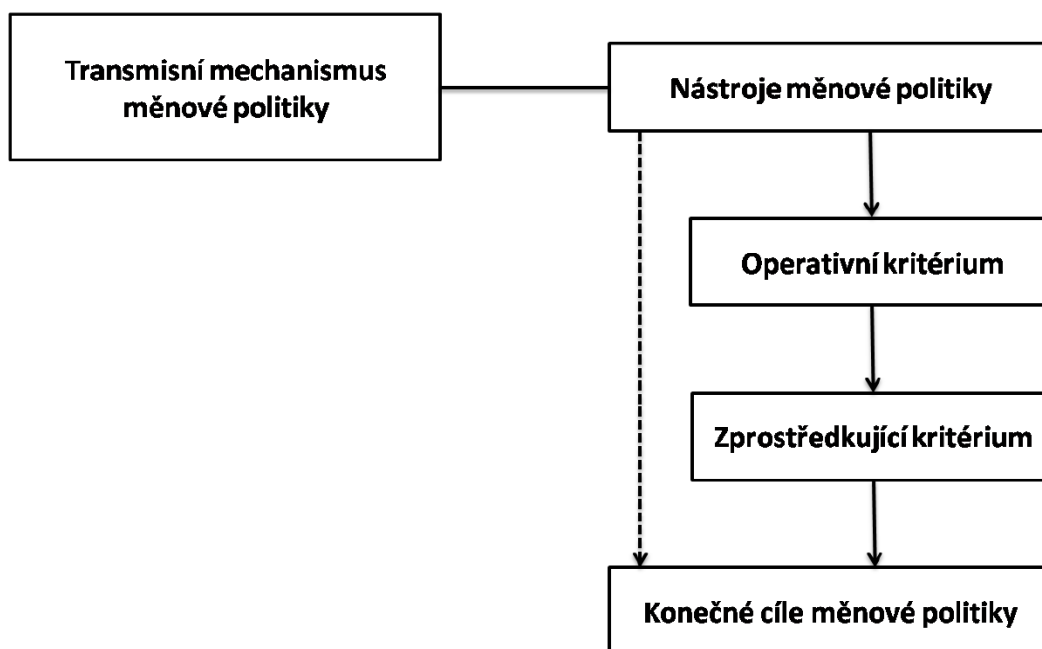
⁴³ ČNB.: *O České národní bance*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/>.

⁴⁴ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press. 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7., s. 67.

Přitom hlavní cíl může být vymezen jako udržení měnové stability jako předpokladu pro vytvoření příznivých podmínek stabilního prostředí pro dosažení ekonomického růstu.⁴⁵

*„V rámci měnové politiky ČNB zabezpečuje **cenovou stabilitu** a podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu (pokud tím není dotčen hlavní cíl ČNB). V rámci péče o **finanční stabilitu** ČNB sleduje a posuzuje rizika ohrožení stability finančního systému a v zájmu předcházení vzniku nebo snižování těchto rizik přispívá prostřednictvím svých pravomocí k jeho odolnosti.“⁴⁶*

Obrázek 7: Proces transmisního mechanismu

Zdroj: REVENDA, Z., (2011, s. 70)⁴⁷

Stav měnové stability je přitom možné sloučit se stavem měnové rovnováhy, kdy se nabídka peněz v hospodářství rovná množství poptávanému. Přitom však centrální banka

⁴⁵ LIŠKA, V. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing. 2004, 308 s. ISBN 978-80-86419-54-1., s. 524.

⁴⁶ RUSNOK, Jirí: *Monetární politika v měnícím se prostředí*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/rusnok_20150302_uhk.pdf>.

⁴⁷ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press. 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7., s. 70.

samozřejmě není schopná přesně určit, jaké množství peněz v ekonomice aktuálně obíhá. Na jedné straně je tak nutné působit proti znehodnocení i zhodnocení peněz v jiné míře než požadované. Lze tak hovořit o tzv. „*transmisním mechanismu*“ jako procesu pro dosažení cílů měnové politiky.

Dle uvedeného schématu se uplatňují kritéria členění nástrojů měnové politiky operativní a zprostředkující. Operativní kritéria zastupuje obvykle krátkodobá úroková míra. Regulací tohoto kritéria se snaží centrální banka ovlivnit zprostředkující kritérium nebo přímo konečný cíl měnové politiky.

Odlišné členění nástrojů spadá k definování dvou základních skupin – přímých a nepřímých nástrojů. Přímé (administrativní) nástroje jsou obecně úspěšnější, avšak bývají aplikovány méně často, protože svým dopadem omezují podnikatelskou činnost bank. Pro dosažení žádoucího cíle by tak musela být učiněna nezbytná oběť ve formě přímého vlivu na obchodování bank. Jedná se zejména o uplatnění opatření⁴⁸:

- zákazy,
- příkazy,
- doporučení,
- výzvy,
- stanovení výše povinných vkladů,
- stanovení limitů úrokových sazeb,
- regulace úvěrové činnosti,
- opatření v oblasti likvidity,
- ostatní administrativní nástroje.

V běžných podmínkách tržních ekonomik je tak více časté užívání nepřímých nástrojů, které se svým působením zaměřují na celý bankovní trh a bývají také označovány za nástroje tržně orientované. Tyto nástroje zastupují zejména:

- Operace na volném trhu.

---

⁴⁸ LIŠKA, V. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing. 2004, 308 s. ISBN 978-80-86419-54-1., s. 524.

- Diskontní politika.
- Povinné minimální rezervy.

Operace na volném trhu představují nejdůležitější a přitom nejvíce flexibilní nástroje měnové politiky. Spadá sem nákup a prodej cenných papírů. Působením na stranu poptávky a nabídky může centrální banka uskutečňovat politiku⁴⁹:

- Expanzivní politika centrální banky – prostřednictvím nákupu cenných papírů s navýšením množství peněz v ekonomice.
- Restriktivní politika centrální banky – prostřednictvím prodeje cenných papírů se snížením množství peněz v ekonomice.

Operace na volném trhu představují vysoce operativní, bezhotovostní nákupy a prodeje krátkodobých cenných papírů mezi centrální bankou a bankami komerčními. Nejčastější předmět obchodování tvoří státní cenné papíry v podobě krátkodobých pokladničních poukázek.

Součástí ale mohou tvořit i vlastní cenné papíry emitované centrální bankou. Veškeré tyto obchody působí na stav rezerv bank. Právě proto odkoupení cenných papírů od komerčních bank navyšuje jejich rezervy, které jsou využity jako zdroj pro poskytování úvěrů dalším subjektům.

V rámci vymezeného procesu je ovšem třeba se vypořádat s hrozbou monetarizace státního dluhu, kdy by se státní dluh rozptýlil do znehodnocení měny. Proti tomuto riziku působí omezení prodejů státních cenných papírů výhradně na subjekt centrální banky. Stát tak prodává na příslušných trzích své dluhopisy centrální bance pouze za takových podmínek, aby nedošlo k poklesu kupní síly peněz. Do tohoto procesu aktuálně vstupuje i Evropská centrální banka, a to v podobě⁵⁰:

---

⁴⁹ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. akt. vyd. Praha: Management Press. 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6., s. 226 – 229.

⁵⁰ LIŠKA, V. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing. 2004, 308 s. ISBN 978-80-86419-54-1., s. 524.

- Evropská centrální banka stanovuje minimální repo sazbu jako kupující cenných papírů (na trhu vystupuje s poptávkou).
- Česká národní banka stanovuje maximální repo sazbu jako prodejce cenných papírů (na trhu vystupuje s nabídkou).

Realizace operací na volném trhu tímto nese formu repo operací v podobě tendrů. V rámci těchto operací stahuje centrální banka od komerčních bank přebytečnou likviditu a bankám poskytuje kolaterál cenných papírů. Banky ve vztahu se zároveň zavazují k realizaci zpětné transakce v budoucnu.

Základní dobu trvání repo operací činí 14 dnů. Z hlediska měnové politiky je tak nejsledovanější dvoutýdenní repo sazba 2T. Switch operace se pak užívají pro zajištění prodejů a nákupů cenných papírů s odlišnou dobou splatnosti, kdy se doba projevuje ve stanovené výši úrokové sazby.⁵¹

„Systém krátkodobých dluhopisů (dále jen "SKD") provozovaný Českou národní bankou (dále jen "ČNB") je systémem, který zajišťuje samostatnou evidenci (registr) cenných papírů a vypořádací systém obchodů s cennými papíry vedenými v této evidenci. SKD vede evidenci a provádí vypořádání transakcí s cennými papíry vydávanými Českou republikou (Ministerstvem financí ČR) a splatnými do jednoho roku, krátkodobými cennými papíry vydávanými ČNB se splatností do šesti měsíců a dalšími dluhopisy s dobou splatnosti do jednoho roku. Všechny cenné papíry jsou vydávány v české měně a v zaknihované podobě.“⁵²

Diskontní politika se vztahuje k úvěrové činnosti centrální banky, kdy poskytuje úvěry pro banky komerční. Zásadní role zde spadá k úrokové míře. Ta vyjadřuje cenu

---

⁵¹ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. akt. vyd. Praha: Management Press. 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6., s. 226 – 229.

⁵² ČNB.: *Finanční trhy*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/skd/>.

kapitálu v podobě diskontní sazby. V rámci přístupu banky je možné vyjádřit dvojí působení⁵³:

- $\uparrow$ DS $\rightarrow$ zvýšení diskontní sazby: kapitál je pro banky dražší (rostou náklady na financování) s působením na snížení zájmu o půjčky (pokles poptávky). Pokles zájmu o půjčky pak přímo působí na schopnost komerčních bank poskytovat půjčky dalším subjektům, čímž se snižuje nabídka peněz v ekonomice.
- $\downarrow$ DS $\rightarrow$ snížení diskontní sazby: kapitál je pro banky dostupnější, levnější (klesají náklady na financování) s působením na zvýšení zájmu o půjčky (růst poptávky). Růst zájmu o půjčky pak působí na zvýšení aktivity komerčních bank v poskytování půjček dalším subjektům, čímž se zvyšuje nabídka peněz v ekonomice.

Centrální banka tak pomocí nastavení určité výše diskontní sazby ovlivňuje úvěrovou schopnost bank a tím i nepřímo množství peněz v ekonomice. Zvýšení diskontní sazby odpovídá záměru restriktivní politiky, zatímco snižování sazby záměru politiky expanzivní. Z hlediska skladby diskontní politiky je možné ovlivňovat:

- úvěry centrální banky (jejich podoba),
- úrokové sazby z úvěrů,
- automatické facility,
- limity stanovené na objem úvěrů,
- dobu splatnosti,
- způsoby krytí,
- ostatní podmínky pro poskytování úvěrů od centrální banky.

Centrální banka poskytuje zejména dva typy úvěrů pro komerční banky, a to diskontní a lombardní. Jejich změny však mohou být ovlivněny i působením změn v rámci trhu, nikoliv pouze z rozhodnutí České národní banky.

---

⁵³ BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 9788073802455., s. 223 – 224.

Poskytování diskontních úvěrů je vázáno na předpoklad plnění rámcově vymezených podmínek. Pro komerční banky jsou definovány maximální limity úvěru, např. absolutní hranicí nebo relativním podílem. Jednotlivé druhy diskontních úvěrů tvoří⁵⁴:

- Běžné diskontní úvěry – užívají se pro účel překlenutí krátkodobých výkyvů v likviditě bank.
- Sezónní diskontní úvěry – pro zamezení dočasným výkyvům v likviditě komerčních bank.
- Reeskontní úvěry – zatímco diskontní sazba pro oba předešlé typy úvěrů bývá nejnižší v rámci všech úvěrových sazeb v ekonomice, u reeskontních úvěrů se úročí vyšší sazbou s podstatou dočasného odkupu cenných papírů od komerčních bank nad rozsah daný pro běžné diskontní úvěrování.

Lombardní úvěry jsou poskytované oproti zástavě cenných papírů. Impulz tak vychází od těch komerčních bank, které vykazují výrazné problémy s likviditou a nejsou tak způsobilé získat diskontní úvěr. Lombardní sazba tímto zohledňuje vyšší rizikovitost držení. Pohyby těchto sazeb centrální banky⁵⁵:

- diskontní sazba,
- repo sazba,
- lombardní sazba,

jsou přitom na sobě vzájemně nezávislé. Zejména v posledních dvou desetiletí se pro prosazování záměrů centrální banky v oblasti likvidity bankovního systému užívají především operace na volném trhu s upozaděním právě významu nástroje diskontních

---

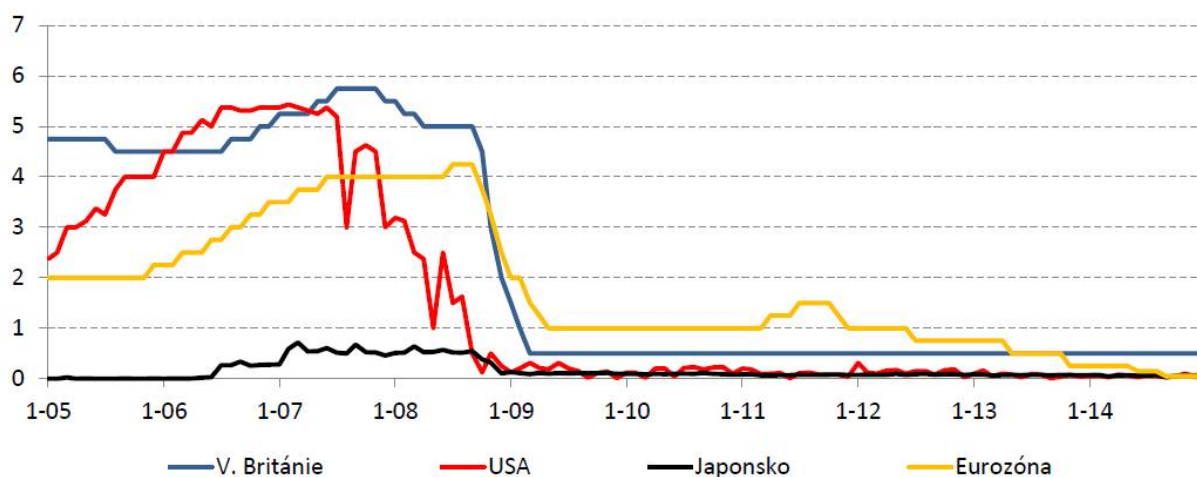
⁵⁴ REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 2. rozšířené vyd. Praha: Management Press, 2001, 782 s. ISBN 80-7261-051-1., s. 609.

⁵⁵ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. akt. vyd. Praha: Management Press. 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6., s. 229 – 232.

sazeb.⁵⁶ Povinné minimální rezervy představují nejnižší přípustný objem aktiv, který musí mít každá komerční banka uložený v Zúčtovacím centru centrální banky. Výše je stanovena procentuální částkou. Tato výše rovněž ovlivňuje objem nabídky peněz dle mechanismu⁵⁷:

- Restriktivní politika – zvýšení povinných minimálních rezerv.
  - Méně prostředků komerčních bank pro poskytování úvěru.
- Expanzivní politika – snížení povinných minimálních rezerv.
  - Více prostředků komerčních bank pro poskytování úvěrů.

Graf 1: Trend vývoje úrokových sazeb centrálních bank vybraných ekonomik v letech 2005 - 2014

Zdroj: RUSNOK, J., (2015, online)⁵⁸

Aktuálně se realizuje trend poklesu vývoje úrokových sazeb centrálních bank, kdy se přístup České národní banky nachází v souladu s tímto trendem. K 2. listopadu 2012 tak byly sníženy úrokové sazby dle přiložené tabulky, zatímco povinné minimální rezervy se udržují na totožné hranici od roku 1999.

⁵⁶ BRŮNA, Karel. *Dynamika úrokových sazeb v kontextu měnové politiky*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2009, 218 s. ISBN 978-80-245-1555-7., s. 13.

⁵⁷ POSPÍŠIL, Richard. *Finance a bankovníctví*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1712-7., s. 30 – 31.

⁵⁸RUSNOK, Jiří: *Monetární politika v měnícím se prostředí*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/rusnok_20150302_uhk.pdf>.

3.3.5 Emisní činnost

Centrální banka se těší výsadnímu právu emitovat hotovostní peníze. Jedná se o její základní povinnost s vydáváním oběživa – bankovek a mincí, a to na požádání komerčních bank oproti jejich účtu vedeného u centrální banky. Komerční banky poptávají oběživo pro potřeby svých klientů. Centrální banka zajišťuje⁵⁹:

- Vytvoření grafického návrhu bankovek a mincí.
- Tisk a ražbu bankovek a mincí.
- Likvidaci oběživa.

V ohledu na emisní činnosti představuje významnou výnosovou položku ražebné. Vychází z povahy neúročeného oběživa v komparaci se stavem, kdy by namísto oběživa centrální banka v rozvaze účtovala s:

- úročenými přijatými vklady komerčních bank,
- úvěry od komerčních bank,
- dluhopisy emitovanými pro krytí potřeb komerčních bank.

Ražebné je tak vždy kladné. Pro držitele v podobě domácností a podnikatelských subjektů však držba oběživa přináší jistou a nevyhnutelnou míru znehodnocení z podstaty neúročeného aktiva. Pro výpočet ražebného se užívá vzorec⁶⁰:

Centrální banka disponuje vyššími výnosy z ražebného, pokud se v oběhu nachází větší množství oběživa, než kolik činí výše úrokové míry. V dřívějších dobách se uplatňoval přístup odlišný, kdy právo emitovat hotovost měly i jiné banky formou nákupu zlata nebo eskontováním směnek (s využitím vlastních bankovek). Příčinu současné podoby je možné nalézt zejména ve vyhovění potřebě unifikace oběživa.⁶¹

---

⁵⁹ JÍLEK, Josef. *Peníze a měnová politika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 742 s. ISBN 80-247-0769-1.

⁶⁰ JÍLEK, Josef. *Peníze a měnová politika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 742 s. ISBN 80-247-0769-1.

⁶¹ REVENDA, Zbyněk. *Banky a měnová politika*. Praha: Nad zlato, 1991, 136 s. ISBN 80-900383-3-6.

3.3.6 Regulace a dohled nad bankami

Regulace bankovního systému sestává z určení závazných pravidel a podmínek pro výkon činnosti v bankovním sektoru. Cílem je zabezpečit podmínky stabilního a zdravého bankovního systému, který je schopen vytvářet předpoklady pro efektivní fungování hospodářství. Samotná opatření k regulaci systému nesou nejčastější podobu zákonných ustanovení, norem nebo vyhlášek⁶²:

- Stanovení podmínek pro získání bankovní licence – každá banka usilující o vstup do bankovní soustavy státu musí splnit soubor „*vstupních podmínek*“, které představují upřesnění požadavků Evropské unie pro každý stát v odpovědnosti centrální banky. Vstupní podmínky tvoří:
  - stanovení minimálního objemu základního kapitálu,
  - určení požadavků na kvalifikační způsobilost vedení banky,
  - předložení programu činností banky, atd.
- Stanovení a prověřování základních povinností bank – opatření vychází z kontroly dodržování elementárních povinností:
  - kapitálová přiměřenost,
  - úroveň likvidity,
  - povinné minimální rezervy, atd.
- Povinné pojištění vkladů – využívá se pro ochranu klienta komerčního bankovního ústavu při stavu úpadku nebo zániku instituce.
- Institut věřitele poslední instance – tvoří nástroj pro záchranu bank, u kterých hrozí za jiných podmínek úpadek. Přitom se jedná o nástroj strategického významu, kdy se povětšinou zachraňují ty bankovní instituce, které jsou pro stát příliš důležité, na to, aby byly v přirozeném vývoji ponechány bankrotu. Ten by mohl ovlivnit i další bankovní instituce.

---

⁶² REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. akt. vyd. Praha: Management Press. 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6., s. 229 – 232., s. 248-249, 258.

„Příliš velká banka na to, aby padla. K tomu se vžil anglický výraz „too big to fail“. Zkrátka u velkých institucí existují velké obavy, jaký by to mělo vliv na trh a na další hráče v bankovním sektoru. Politické důvody hrají také velmi významnou úlohu při rozhodování, zda-li stát bance pomůže či nikoli. Bohužel někdy hrají úlohu zásadní. Jak vysvětlit voličům pád nějaké velké banky, kde mají lidé hodně peněz (tím spíše pokud se blíží volby)?“⁶³

Každá centrální banka tak dle uvedených skutečností nese povinnost nejenom stanovovat pravidla, ale i dbát na jejich dodržování. V podmínkách České republiky je Česká národní banka jedinou institucí pověřenou dohledem na celý bankovní trhu od dubna 2006. V případě porušení je oprávněna ukládat nápravná opatření nebo pokutovat dotčené subjekty dle zákona o bankách. Tato výsadní pozice je opřena o nezávislost⁶⁴:

- institucionální,
- personální,
- finanční,
- funkční,
- rozpočtovou.

Soubor těchto nezávislostí zajišťuje nezbytný předpoklad důvěryhodnosti centrální banky. Pravidla jsou tak formulována na základě potřeb zdravého a konkurenceschopného trhu bez vlivu jiných zainteresovaných skupin. Regulace a dohled přitom musí splňovat tři pravidla⁶⁵:

- Výkon regulace a dohledu nesmí tvořit překážky pro působení volné konkurenci na finančním trhu.

---

⁶³ MALÉ PENÍZE.: *Může velká banka padnout?* [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <<http://www.malepenize.cz/2011/10/18/pripad-%E2%80%93muze-velka-banka-padnout.html>>.

⁶⁴ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press. 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7., s. 100 – 101.

⁶⁵ PŮLPÁN, Karel. *Slovník bankovníctví, pojišťovníctví a kapitálových trhů*. Praha: Public History, [1998], 328 s. ISBN 80-902193-2-2.

- Nesmí docházet k deformování cen.
- Svou činností nesmí centrální banka brzdit rozvoj inovací.

„V dnešním světě se finanční trhy rozvíjejí neobyčejně dynamicky, a – mimo jiné – i proto je nezbytné, aby byly dynamicky rozvíjeny a zdokonalovány také systémy jejich regulace a dohledu. Stojí-li dnes při odůvodňování nezbytnosti zdokonalovat regulaci a dohled nad finančními trhy v popředí potřeba zvýšené ochrany investorů před hrozícími riziky ztráty investovaných finančních prostředků, není tomu tak náhodou.“⁶⁶

Ač by se mohlo zdát hlavní zaměření regulace a dohledu pro dobro bankovního systému jako takového, v centru zájmu stojí ochrana klientů bankovních institucí v podobě i drobných vkladatelů, investorů a pojištěnců.⁶⁷

„Česká národní banka je podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem v České republice. ČNB tedy provádí dohled nad bankovním sektorem, družstevními záložnami, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijními společnostmi, fondy penzijních společností, směnárny a dohled nad institucemi v oblasti platebního styku. Stanovuje pravidla, která chrání stabilitu bankovního sektoru, kapitálového trhu, pojišťovnictví a sektoru penzijních fondů. Systematicky reguluje, dohlíží a popřípadě postihuje nedodržování stanovených pravidel.“⁶⁸

3.3.7 Devizová banka

Devizová činnost vychází z péče o cizí měny v podobě zahraničních platebních prostředků, a to ve formě bezhotovostní. Právě bezhotovostní forma odlišuje devizu od

---

⁶⁶ PAVLÁT, Vladislav a Antonín KUBÍČEK. *Regulace a dohled nad finančními trhy*. 2. přeprac. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2010, 226 s. ISBN 978-80-7408-036-4., s. 11.

⁶⁷ JÍLEK, J. *Finanční trhy a investování*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2009, 648 s. ISBN 978-80-247-1653-4., s. 137.

⁶⁸ CNB.: *Dohled nad finančním trhem*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/>.

valut, které se pojí s hotovostní podobou (bankovky a mince). Do devizové činnosti centrální banky patří zejména:

- Správa devizových rezerv státu.
- Operace na devizovém trhu.
  - Nákup a prodej devizových prostředků.
- Devizová regulace.
- Devizová intervence.

Za nejvíce silný nástroj devizových aktivit bývá považována devizová intervence, která znamená stanovení kurzu koruny oproti ostatním měnám. Právě pohyb měnového kurzu tvoří zásadní ekonomickou veličinu, která ovlivňuje chování všech ekonomických subjektů na trzích domácích i zahraničních.

Devizové intervence se uskutečňují v podobě nákupů či prodejů zahraničních měn za českou korunu prostřednictvím České národní banky, která vstupuje jako obchodník na devizový trh. Působením na tomto trhu může centrální banka⁶⁹:

- tlumit volatilitu na devizovém trhu,
- uvolňovat měnovou politiku,
- zpřísnovat měnovou politiku.

V tuzemském prostředí byl tento nástroj použit na podzim 2013, kdy bankovní rada přijala kurzový závazek intervenovat na devizovém trhu na oslabení kurzu koruny, aby bylo dosaženo kurzu v hladině 27 CZK/EUR. Bylo tak využito nástroje poněkud netypicky pro uvolnění měnové politiky.⁷⁰

---

⁶⁹ CNB.: *Nástroje měnové politiky*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/#devint>.

⁷⁰ CNB.: *Nástroje měnové politiky*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/#devint>.

„Slabá koruna vůči euru prodražuje zahraniční dovolené i dovozy. Na druhou stranu pomáhá vývozcům. ČNB intervence plánuje ukončit až ve druhé polovině příštího roku. Štěch má za to, že se potvrdily obavy prezidenta a části politiků a ekonomů, že zásahy ČNB nejsou dlouhodobě udržitelné. "A myslíme si, že Česká národní banka by měla přehodnotit svoje postoje, neměla by nadále intervenovat k oslabení české koruny. Poškozuje většinu českých občanů," nechal se slyšet předseda Senátu. Intervence podle něj nejsou potřebné ani pro český vývoz.“⁷¹

V jistém smyslu se tak jedná o přístupu kontroverzní, který zdražuje zahraniční produkci pro občany a podnikatelské subjekty, které nedisponují propojením se zahraničními osobami. Úmysl udržovat oslabení koruny v dané hranici má přitom setrvat až do roku 2016.

V rámci shromažďování devizových rezerv centrální banka zajišťuje obranu před potenciální měnovou krizí, která by mohla být vyvolána útokem spekulantů či vysokou volatilitou měnového kurzu. V tomto pojetí jsou devizové intervence funkcí měnového režimu a platební bilance.

Při podmínkách plovoucího měnového kurzu se devizové intervence neuplatňují, kdy není jak prostřednictvím devizových rezerv reagovat na přebytek nebo schodek platební bilance. V podmínkách pevného měnového kurzu slouží pro vyrovnání vývoje kurzu v rámci stanoveného pásma. Devizové rezervy se mění⁷²:

- Růst devizových rezerv:
  - při požadavku na oslabení domácí měny,
  - nabíháním úrokových výnosů devizových rezerv,
  - přijatými devizovými platbami na účtech klientů centrální banky.
- Pokles devizových rezerv:
  - při požadavku na posílení domácí měny,
  - poskytnutými devizovými platbami klientů centrální banky.

---

⁷¹ NOVINKY.: *Přestaňte už srážet korunu*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/377428-prestante-uz-srazet-korunu-vyzvali-cnb-prezident-a-sefove-parlamentu.html>>.

⁷² JÍLEK, Josef. *Peníze a měnová politika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 742 s. ISBN 80-247-0769-1., s. 265.

3.3.8 Role banky státu

Pozice banky státu je využívána jako oprávnění České národní banky pro výkon činností pro vládní instituce. Jedná se zejména o vydávání státních dluhopisů a poskytování poradenství ve věcech bankovních.⁷³

Centrální banka spravuje účty a realizuje některé aktivity nejen pro vládu, ale i pro orgány místní správy, centrální orgány a za určitých okolností i pro podniky pocházející z veřejného sektoru. Správa běžného účtu státu obsahuje výkon veškerých činností spojených s plynutím státních příjmů a hrazením státních výdajů.⁷⁴

Pohyby na tomto účtu působí na aktuální výši rezerv bank, kdy výjimku tvoří platby mezi státem a nebankovním klientem centrální banky nebo mezi centrální bankou a státem. Centrální banka rovněž spravuje státní dluh a provádí veškeré související svěřené aktivity spojené s hospodařením státního rozpočtu.⁷⁵

3.3.9 Reprezentace státu na mezinárodní úrovni

Funkce banky státu nezbytně znamená i povinnost reprezentovat stát na mezinárodní úrovni. Tato funkce přirozeně nabývá na důležitosti s rostoucím vlivem globalizace. Spolupráce s dalšími institucemi na mezinárodní úrovni je přitom zakotvena v zákonné úpravě⁷⁶:

- Česká národní banka je součástí Evropského systému dohledu nad finančními trhy.
- ČNB vykonává spolupráci s Evropskou radou pro systémová rizika a rovněž s evropskými orgány dohledu nad finančními trhy.

---

⁷³ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN: 978-80-7400-075-1., s. 150.

⁷⁴ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. akt. vyd. Praha: Management Press. 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.

⁷⁵ JÍLEK, Josef. *Peníze a měnová politika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 742 s. ISBN 80-247-0769-1.

⁷⁶ ČESKO.: *Zákon o centrální bance*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné také z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-6>>.

- Centrální banka je povinována informovat Evropskou radu pro systémová rizika o všech významných opatřeních zaměřených směrem k omezení rizik, která nesou potenciál ohrožení stability finančního systému České republiky.

„Česká národní banka při plnění svých úkolů spolupracuje s ústředními bankami jiných států, zahraničními orgány zabývajícími se dohledem nad finančním trhem, s mezinárodními finančními institucemi a mezinárodními orgány zabývajícími se dohledem nad finančním trhem a sjednává s nimi v rámci své působnosti příslušné dohody.“⁷⁷

Přistoupením České republiky k Evropské unii se stala Česká národní banka součástí Evropského systému centrálních bank. Realizuje se tak závazek stran podpory cenové stability a hospodářské politiky. Kromě Evropského systému centrálních bank plní centrální banka funkci reprezentace státu i vůči dalším institucím⁷⁸:

- Mezinárodní měnový fond.
- Světová banka.
- Evropská banka pro obnovu a rozvoj.
- Banka pro mezinárodní platby.

Mezinárodní měnový fond vznikl v roce 1944 během konference OSN v Bretton Woods. Nejvyšší řídicí orgán je tvořen Radou guvernérů, která je sestavena ze zvolených zástupců členských států. Aktuálně má fond 184 členů, kdy hlavní poslání zastupuje⁷⁹:

- Podpora mezinárodní měnové spolupráce.
- Přispění ke stabilitě devizových kurzů.
- Stimulace pro rozvoj plateb mezi členy.

---

⁷⁷ ČESKO.: *Zákon o centrální bance*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné také z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-6>>.

⁷⁸ VELEK, Jan. *Základní informace o českém bankovníctví*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 2000, 58 s. ISBN 80-7265-034-3., s. 16.

⁷⁹ BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5., s. 75.

- Eliminace devizových omezení jako bariér pro další rozvoj mezinárodního obchodu.
- Zkracování doby trvání nerovnováh v platebních bilancích členských států.
- Všeobecná podpora rozvoje mezinárodního obchodu.

Skupina Světové banky je tvořena pěti institucemi, které si kladou za cíl přispět na snížení světové chudoby prostřednictvím podpory udržitelného ekonomického růstu. Skupina vznikla stejně jako Mezinárodní měnový fond během konference OSN v Bretton Woods, kdy je v současné době tvořena organizacemi⁸⁰:

- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj.
- Mezinárodní rozvojová asociace.
- Mezinárodní finanční korporace.
- Mnohostranná agentura pro investiční záruky.
- Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů.

Banka pro mezinárodní platby stojí v pozici nejstarší mezinárodní finanční instituce s cílem poskytovat služby pro centrální banky. Účel tak tvoří rozvíjení spolupráce mezi centrálními bankami navzájem.

Evropská banka pro obnovu a rozvoj představuje nejmladší finanční instituci, která vznikla v devadesátých letech s posláním pomoci transformačním ekonomikám zemí střední a východní Evropy při přestupu z centrálně řízeného hospodářství na tržní mechanismus.⁸¹

---

⁸⁰ WORLD BANK.: *About World Bank*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <<http://www.worldbank.org/en/about>>.

⁸¹ BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5., s. 75.

3.4 Maastrichtská konvergenční kritéria

Podle Ludmila Štěrbová a kol. je zapotřebí otázku konvergenčních kritérií chápat v kontextu vytváření Evropské měnové unie. Nejdůležitější úkol v tomto ohledu spočíval v plnění požadavků na ekonomickou konvergenci těch států, které plánovaly přijetí společné evropské měny. Konvergence ekonomických ukazatelů těchto států měla být zajišťována prostřednictvím plnění konvergenčních kritérií, a to ve čtyřech následujících oblastech: cenová stabilita, stav či zadluženost veřejných rozpočtů, vývoj úrokové míry a stabilita měnového kurzu po dobu alespoň dvou let. Zmíněný autorský kolektiv však upozorňuje, že nezbytnou součástí podmínek pro vytvoření eurozóny představovalo i vytyčení legislativního rámce, nutného k fungování institucí zajišťujících společnou měnu.⁸² Podle článku 109 Maastrichtské smlouvy, tedy Smlouvy o Evropské unii, ty státy, které chtějí přijmout společnou evropskou měnu, musí dlouhodobě plnit zmíněná kritéria.⁸³ Ta jsou obecně označována jako maastrichtská konvergenční kritéria. Je však nutné konstatovat, že tato kritéria byla a jsou značnou částí států eurozóny porušována.

3.4.1 Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability stanoví, že ten členský stát Evropské unie, který usiluje o přijetí eura, by se měl vyznačovat dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitou. Dále pak průměrná míra inflace, sledovaná v období jednoho roku před šetřením, na základě kterého bude rozhodnuto o přijetí eura, by neměla překračovat o více než 1,5 procentního bodu míry inflace u maximálně tří stávajících států eurozóny, které v tomto ohledu dosáhly nejlepších výsledků. Je nutné upřesnit, že pro potřeby tohoto zjišťování se inflace měří na

---

⁸² ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4, str. 206

⁸³ MEJSTRÍK, Michal. PEČENÁ, Magda. TEPLÝ, Petr. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7, str. 544

základě tzv. harmonizovaného indexu spotřebitelských cen, tedy HICP.⁸⁴ Michal Mejstřík, Magda Pečená a Petr Teplý toto kritérium označují jako inflační kritérium.⁸⁵

3.4.2 Podíl deficitu veřejných rozpočtů na HDP

Toto kritérium stanoví, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí vůči HDP v tržních cenách nesmí překročit úroveň 3 %. Výjimku mohou představovat pouze ty případy, kdy je tento poměr sice aktuálně vyšší, avšak již podstatně klesl, nebo se dlouhodobě snižoval a aktuálně dosáhnul takové úrovně, která se přibližuje referenční hodnotě. Výjimka z tohoto kritéria může být učiněna také v tom případě, kdy překročení nad referenční hodnotu bylo jen výjimečné či dočasné, přičemž poměr schodku veřejných financí vůči HDP se pohybuje blízko k referenční hodnotě. Termín veřejný deficit zahrnuje deficit hospodaření ústřední vlády státu, ale také deficit vyprodukovaný regionálními či místními úřady a fondy sociálního zabezpečení.⁸⁶

3.4.3 Podíl veřejného dluhu na HDP

Jedná se o druhé z tzv. fiskálních kritérií. Toto kritérium jako referenční hodnotu stanoví 60 % pro poměr vládního dluhu k HDP při tržních cenách. Za jistých okolností by mohla být akceptována i vyšší míra veřejného dluhu, ovšem pouze tehdy, když je patrná tendence ke zlepšení a veřejný dluh se uspokojivým tempem blíží stanovené referenční hodnotě.⁸⁷ Na tomto místě je nutné ještě pro úplnost doplnit, že veřejný dluh představuje

---

⁸⁴ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4, str. 206

⁸⁵ MEJSTŘÍK, Michal. PEČENÁ, Magda. TEPLÝ, Petr. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7, str. 544

⁸⁶ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4, str. 206

⁸⁷ MEJSTŘÍK, Michal. PEČENÁ, Magda. TEPLÝ, Petr. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7, str. 544

hrubý úhrn dluhů v nominálních hodnotách na konci příslušného kalendářního roku, konsolidovaných uvnitř a mezi jednotlivými odvětvími státního sektoru.⁸⁸

3.4.4 Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů

Lze konstatovat, že s ohledem na vývoj směnného kurzu se určitá země Evropské unie kvalifikuje pro vstup do Evropské měnové unie tehdy, pokud udržuje svůj směnný kurz v rámci normálního flukтуаčního rozpětí, které na kladnou i zápornou stranu sahá 15 % od úrovně stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, a to bez napětí a po dobu alespoň dvou let před kontrolou. Během tohoto období by nemělo dojít zejména k depreciazi bilaterálního středního kurzu měny příslušné členské země Evropské unie vůči měně jakéhokoli členského státu z jejího vlastního podnětu.⁸⁹

3.4.5 Kritérium konvergence úrokových sazeb

Kritérium konvergence dlouhodobých úrokových sazeb znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba příslušného členského státu Evropské unie nepřekračovala o více než dva procentní body úrokovou sazbu těch – nejvýše však tří – členských států Evropské unie, které na poli inflačního kritéria dosáhly nejlepšího výsledku. Úrokové sazby se přitom zjišťují na základě výnosů dlouhodobých státních dluhopisů nebo jiných, ovšem srovnatelných cenných papírů.⁹⁰

---

⁸⁸ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4, str. 206

⁸⁹ MEJSTRÍK, Michal. PEČENÁ, Magda. TEPLÝ, Petr. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7, str. 544

⁹⁰ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4, str. 206

4 Vlastní práce

4.1 Měnový kurz jako nástroj ČNB

4.1.1 Důvody ČNB k oslabení kurzu koruny

Když v roce 2008 naplno udeřila světová finanční a ekonomická krize, způsobila tím prudké zpomalení růstu tuzemské ekonomiky. Následoval tak nevyhnutelný hospodářský propad o více než čtyři procenta za rok 2009. V nadcházejících dvou letech ekonomika sice pomalu procházela oživením, ale období let 2012 až 2013 s sebou opět přineslo propad hospodářství.

Tabulka 1: Vývoj HDP v ČR meziročně v letech 2007 - 2015

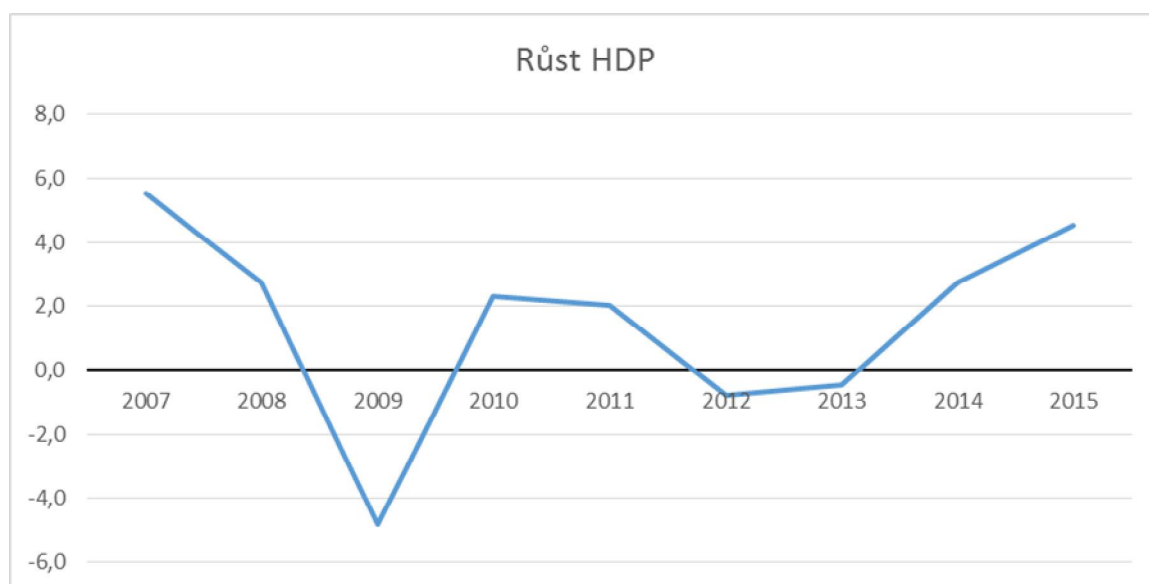
Rok	Růst HDP	HDP v mld. Kč
2015	4,5 %	4 554,6
2014	2,7 %	4 313,8
2013	-0,5 %	4 098,1
2012	-0,8 %	4 059,9
2011	2,0 %	4 033,8
2010	2,3 %	3 953,7
2009	-4,8 %	3 921,8
2008	2,7 %	4 015,3
2007	5,5 %	3 831,8

Zdroj: Vlastní zpracování na základě CZSO, (2016, online)⁹¹

---

⁹¹ CZSO.: *Hlavní makroekonomické ukazatele*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr>.

Graf 2: Vývoj HDP v ČR meziročně v procentech v letech 2007 - 2015

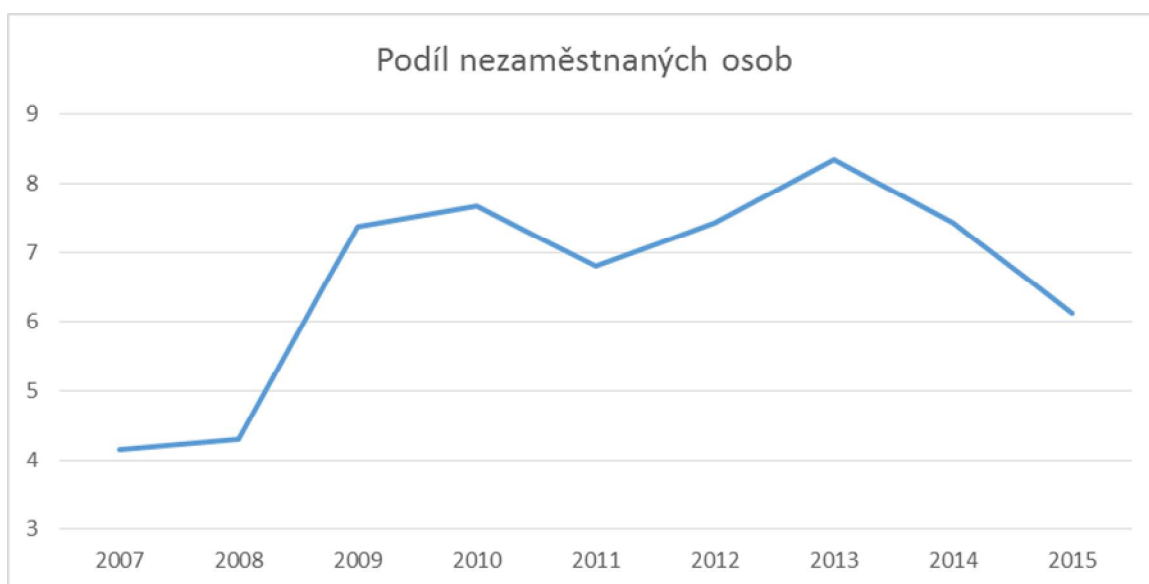
Zdroj: Vlastní zpracování na základě CZSO, (2016, online)⁹²

V důsledku toho, jak je vidět z následujících grafů, vzrostla nezaměstnanost a snížily se příjmy a spotřeba domácností, stejně jako zisky a investice firem. Česká národní banka musela na toto oslabení ekonomiky neprodleně reagovat. Naplno tak využila svůj přední nástroj měnové politiky a postupně snížila úrokové sazby na technickou nulu (0,05 %). Zároveň s tímto úkonem se ČNB na podzim roku 2012 nechala slyšet, že úrokové sazby budou ponechány na technicky nulové úrovni tak dlouho, jak to bude zapotřebí. Od této doby také ČNB začala veřejnosti sdělovat, že bude-li potřeba další uvolňování monetární politiky, tak je připravena použít i svoje ostatní nástroje, poněvadž úrokové sazby pochopitelně nelze již více snížit. Po pečlivém zhodnocení situace banka vybrala za vhodný nástroj měnový kurz. Pro Českou republiku, jakožto malou otevřenou ekonomiku s dlouhodobým nadbytkem likvidity v bankovním sektoru, je měnový kurz přijatelnějším nástrojem, než by byl například nákup státních dluhopisů.⁹³

⁹² CZSO.: *Hlavní makroekonomické ukazatele*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr>.

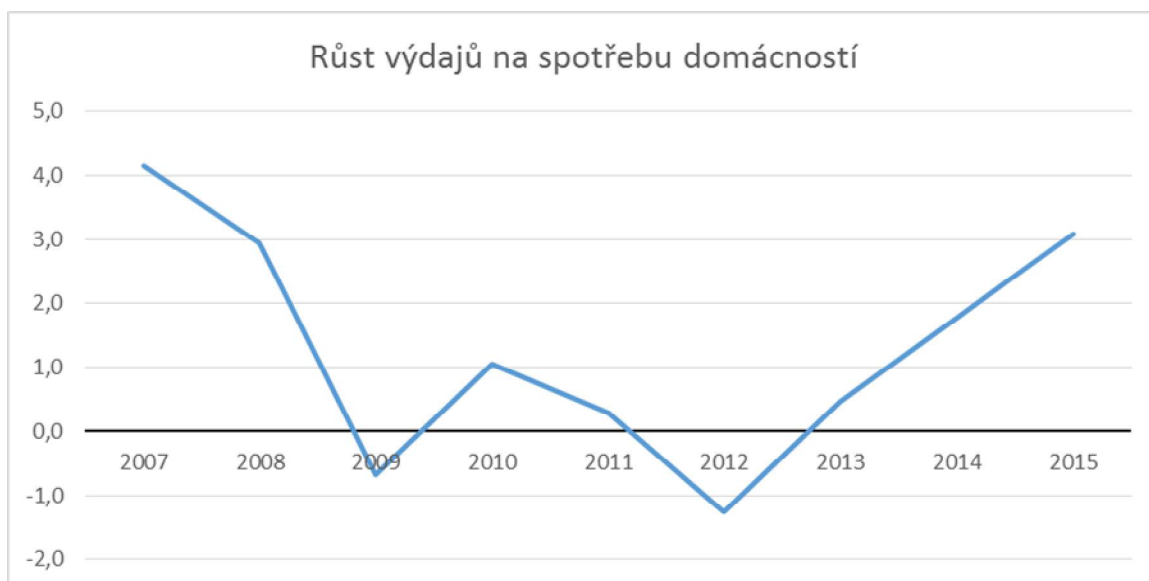
⁹³ CNB.: *Důvody a přínosy oslabení koruny*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/faq/duvody_a_prinosy_oslabeni_koruny.html>.

Graf 3: Podíl nezaměstnaných osob v ČR v procentech v letech 2007 - 2015

Zdroj: Vlastní zpracování na základě CZSO, (2016, online)⁹⁴

Graf 4: Vývoj výdajů na konečnou spotřebu domácností v ČR v procentech v letech 2007 - 2015

Zdroj: Vlastní zpracování na základě CZSO, (2016, online)⁹⁵

⁹⁴ CZSO.: *Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&zo=N&pvo=ZAM11-A&skupId=766&katalog=30853&pvo=ZAM11-A&str=v194#w=>>>.

⁹⁵ CZSO.: *Hlavní makroekonomické ukazatele*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr>.

Už jen prohlášení ČNB, že zvažuje právě použití kurzu k dalšímu uvolnění monetární politiky, mělo na přelomu let 2012 a 2013 dopad na oslabení a následnou stabilizaci kurzu koruny, což utlumilo dezinflační tendence a napomohlo ekonomice přeci jen trochu nabrat dech.

I přesto však recese a rovněž útlum na trhu práce neodeznívaly dostatečně rychle a jejich protiinflační vlivy vedly společně s klesajícími cenami surovin a energií k další dezinflaci. Na konci roku 2013 perspektiva ČNB nasvědčovala tomu, že hrozba potenciální deflace je v dohledné době reálná a její riziko se zvyšovalo. Vzhledem k dlouhodobě klesajícím cenám mnoha položek spotřebního koše (především ceny spotřebního zboží) hrozilo, že domácnosti a firmy začnou brát padající ceny jako samozřejmost a zapracují je do svého očekávání a mzdového vývoje. Takový vývoj jednání společnosti by však měl pochopitelně velmi nepříznivý dopad na tuzemské hospodářství. Česká národní banka proto v listopadu 2013 vydala definitivní usnesení, že začne využívat kurz koruny jako další nástroj měnové politiky. Učinila tak v souladu se svým zákonným mandátem, kterým je péče o cenovou stabilitu a taktéž v souladu se svojí předchozí komunikací s veřejností.⁹⁶

Tabulka 2: Platné nastavení základních měnověpolitických nástrojů ČNB

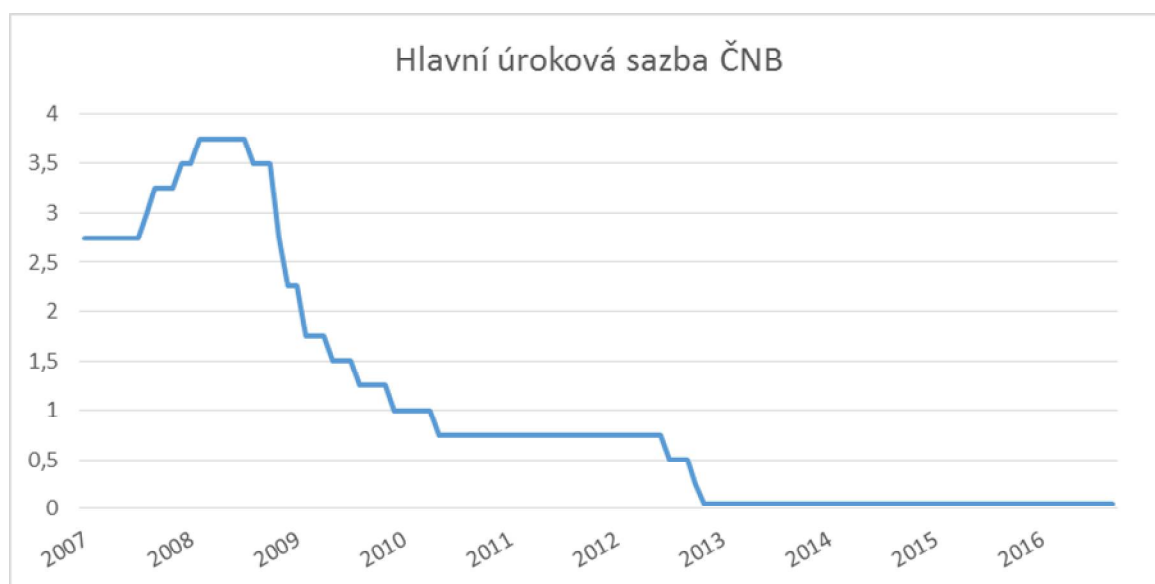
Úrokové sazby	Úroková sazba	V platnosti od
Dvoutýdenní repo operace	0,05 %	2. listopadu 2012
-2T repo sazba		
Depozitní facilita	0,05 %	2. listopadu 2012
-diskontní sazba		
Marginální zápůjční facilita	0,25 %	2. listopadu 2012
-lombardní sazba		

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČNB, (2015, online)⁹⁷

⁹⁶ *Sborník článků a rozhovorů k oslabení kurzu koruny*. Praha: Česká národní banka, 2014.

⁹⁷ ČNB.: *Nástroje měnové politiky*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/#devint>.

Graf 5: Historie nastavení hlavní úrokové sazby ČNB v procentech v letech 2007 - 2016

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČNB, (2016, online)⁹⁸

4.1.2 Potenciální hrozby bez zásahu ČNB

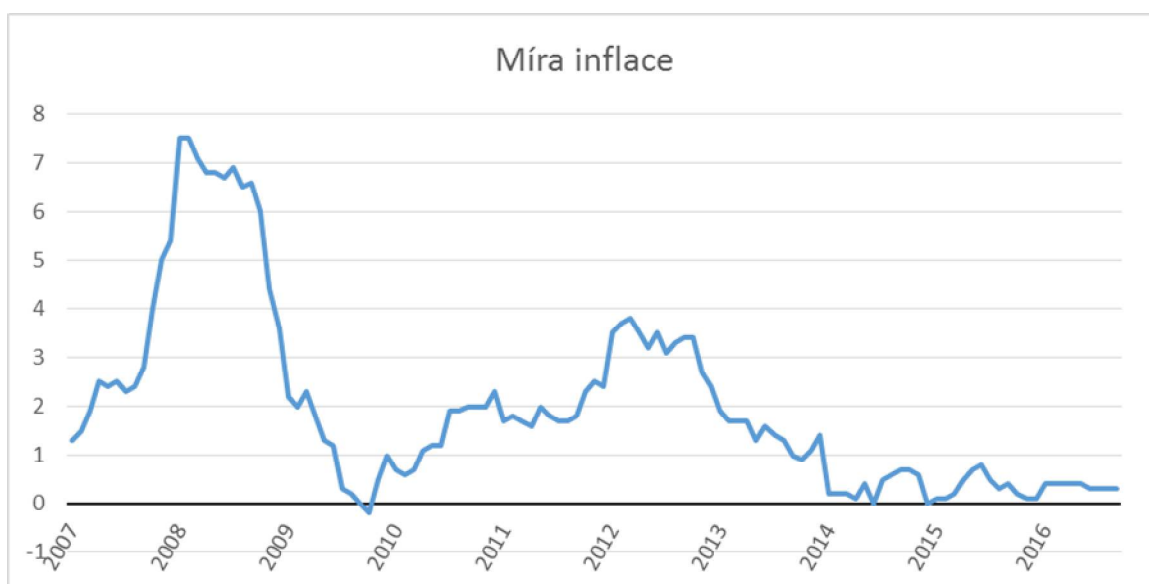
Česká národní banka měla strach, že by se do té doby víceméně stabilní kurzový vývoj mohl přerušit a koruna by začala zřetelně posilovat. To by se pravděpodobně také stalo za předpokladu, že by se ČNB neuchýlila k dalšímu uvolňování monetární politiky. Následkem takové situace by bylo, že i přes rekordně nízké úrokové sazby by domácnosti, firmy a finanční trhy začaly cítit menší potřebu čerpat úvěry – spoléhaly by totiž na další poklesy cen. Protiinflační tendence by tím ještě více vzrostly a počínající oživení ekonomiky by se zpomalilo nebo přímo zastavilo. Českému hospodářství by tím hrozila další vlna recese či dokonce deflace. Ekonomika by se tak mohla ocitnout v začarovaném kruhu, protože pokles hladiny cen by způsobil další posílení kurzu a deflačních očekávání. Takový jev se v ekonomii odborně nazývá deflačně-recesní spirála.⁹⁹

---

⁹⁸ ČNB.: *Historie 2T repo sazby*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/faq/vyvoj_repo_historie.txt>.

⁹⁹ ČNB.: *Důvody a přínosy oslabení koruny*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/faq/duvody_a_prinosy_oslabeni_koruny.html>.

Graf 6: Míra inflace v ČR v poměru ke stejnému měsíci předchozího roku v letech 2007 - 2016

Zdroj: Vlastní zpracování na základě CZSO, (2016, online)¹⁰⁰

Tabulka 3: Míra inflace v ČR vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen v letech 2007 - 2015

Rok	Míra inflace v %
2015	0,3
2014	0,4
2013	1,4
2012	3,3
2011	1,9
2010	1,5
2009	1,0
2008	6,3
2007	2,8

Zdroj: Vlastní zpracování na základě CZSO, (2016, online)¹⁰¹

¹⁰⁰ CZSO.: *Inflace – druhy, definice, tabulky*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace>.

¹⁰¹ CZSO.: *Inflace – druhy, definice, tabulky*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace>.

Rozhodnutí o dalším uvolňování monetární politiky měla ČNB podložené svými ekonomickými analýzami. Podle těchto analýz hrozilo, že by se v roce 2014 tuzemské hospodářství mohlo dostat do deflace přetrvávající nejméně dva až tři kvartály, a to za ještě velmi optimistických předpokladů.¹⁰² U deflace je však vždy jistější prevence než následná snaha o léčbu. Historické zkušenosti totiž svědčí o tom, jak nesnadné bývá deflaci zamezit, jakmile se jednou rozjede.

Zabránit deflaci se České národní bance skutečně úspěšně podařilo, jak je patrné z výše uvedeného grafu. Za celý rok 2014 inflace klesla nejnižší v červnu a to na 0,0 % v poměru s červnem roku předcházejícího. Od té doby se inflace drží stále pouze nad nulovou hladinou. Její návrat do zamýšleného dvouprocentního cíle se však bohužel pořád nekonal. Za poslední 3 roky se míra pohybuje pouze mezi nulou a jedním procentem.

Pokud bychom inflaci sledovali formou vyjádřenou procentní změnou průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců (neboli přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen), tak bychom došli k obdobným výsledkům. Za rok 2014 byla nejnižší v prosinci na úrovni 0,4 % a od té doby se pohybuje pouze v rozmezí od 0,3 % do 0,5 %.

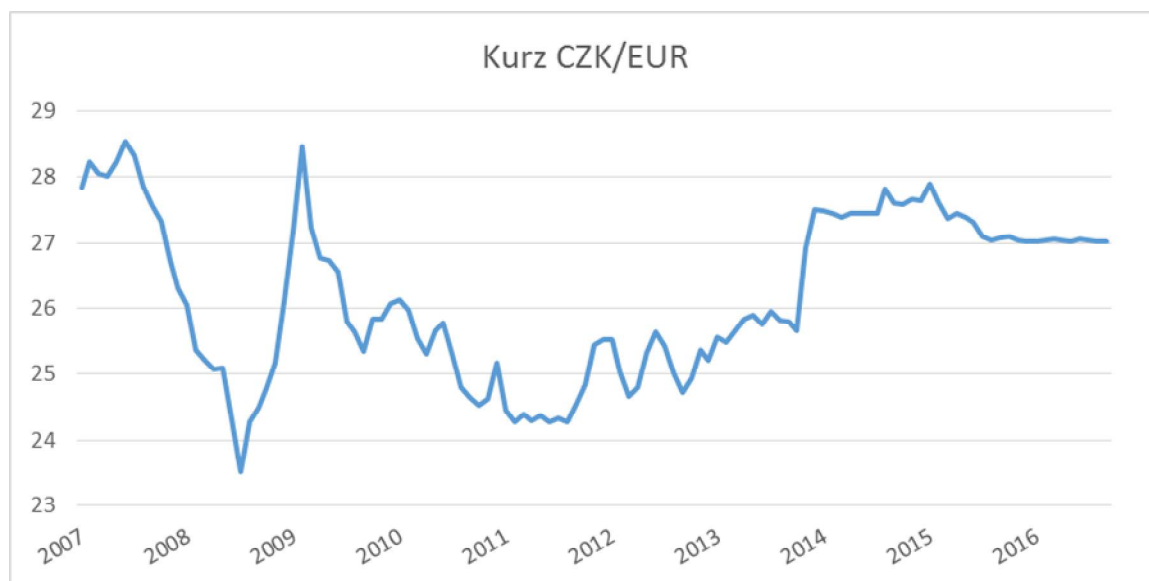
Do záporných hodnot inflace klesla pouze v podobě vyjádřené přírůstkem indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci a to v roce 2014 jen v srpnu, září, listopadu a prosinci. Nicméně to se jedná o pouhou nepatrnou deflaci způsobenou sezónními vlivy tržního prostředí a z dlouhodobého hlediska nemající významný vliv na celkové hospodářství.

---

¹⁰² *Sborník článků a rozhovorů k oslabení kurzu koruny*. Praha: Česká národní banka, 2014.

4.1.3 Přínosy oslabeného kurzu

Graf 7: Historie průměrného měsíčního kurzu české koruny za euro v letech 2007 - 2016

Zdroj: Vlatní zpracování na základě Kurzy.cz, (2016, online)¹⁰³

Tabulka 4: Historie průměrného ročního kurzu české koruny za euro v letech 2007 - 2015

Rok	Průměrný kurz CZK/EUR
2015	27,283
2014	27,533
2013	25,974
2012	25,143
2011	24,586
2010	25,290
2009	26,445
2008	24,942
2007	27,762

Zdroj: Vlatní zpracování na základě Kurzy.cz, (2016, online)¹⁰⁴

¹⁰³ Kurzy.: *EUR průměrné kurzy, historie kurzů*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2015/>>.

¹⁰⁴ Kurzy.: *EUR průměrné kurzy, historie kurzů*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2015/>>.

Bankovní rada pečlivě posoudila všechna rizika vyplívající z jejich analýz a právě na jejich základě v listopadu 2013 vydala rozhodnutí pustit se do používání devizového kurzu jako dalšího nástroje uvolňování měnových podmínek. ČNB přislíbila devizovými intervencemi oslabovat kurz koruny tak, aby ho udržela přibližně u hladiny 27 korun za euro. Z důvodu asymetričnosti tohoto kurzového závazku tedy, ČNB pouze brání posílení koruny pod hladinu 27 CZK/EUR.¹⁰⁵ Eventuální další oslabování nad úroveň 27 korun za euro ČNB naopak nechává volně v rukou devizového trhu.

Oslabením kurzu byla zažehnána hrozící deflačně-recesní spirála a zrychlil se hospodářský růst. Podle předpovědi, s kterou ČNB přišla v únoru 2014, mělo v daném roce HDP vzrůst o 2,2 %, což by měl být o více než 1 procentní bod rychlejší růst, než kdyby k dalšímu uvolnění měnové politiky nepřistoupila. Zároveň odhady ČNB předpokládaly, že tím také na trhu práce vytvoří o cca 35 tisíc více pracovních míst.¹⁰⁶

Hrubý domácí produkt za rok 2014 činil 4 313,8 mld. Kč a ve skutečnosti tedy vzrostl o 2,7 %. Jednalo se tudíž o ještě rychlejší růst, než jaký byl na začátku roku prognózován. Počet volných pracovních míst byl v lednu 35 178 a za sledovaný rok vzrostl na 58 739 neboli o 23 561 pracovních míst, což je 67 %. Od té doby počet volných pracovních míst téměř bezvýhradně pouze roste a v současnosti činí 141 000, což je nejvyšší množství od srpna 2008.¹⁰⁷ S tím také souvisí rekordně nízká nezaměstnanost, pohybující se těsně nad 5 %, kterou se tak od roku 2014 podařilo snížit o 3,4 %.¹⁰⁸ V loňském roce se HDP zvýšilo dokonce o 4,5 % na 4 554,6 mld. Kč a byl tak zaznamenán nejrychlejší růst od roku 2007.

---

¹⁰⁵ ČNB.: *Kurzový závazek ČNB*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/faq/kurzovy_zavazek.html>.

¹⁰⁶ *Sborník článků a rozhovorů k oslabení kurzu koruny*. Praha: Česká národní banka, 2014.

¹⁰⁷ Kurzy.: *Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2016*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/A=3>>.

¹⁰⁸ Kurzy.: *Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2016*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/?G=4&A=2&page=1>>.

Graf 8: Počet volných pracovních míst v ČR k 31. 12. v letech 2007 - 2015

Zdroj: Vlastní zpracování na základě CZSO, (2016, online)¹⁰⁹

Slabší měnový kurz má vliv na cenovou konkurenceschopnost tuzemského exportu. Naši vývozci tak mají příležitost za stejné množství utržených eur inkasovat více korun. To současně znamená zvýšení cen zboží importovaného ze zahraničí, čímž dochází k větší prodejnosti zboží domácího původu. Podniky a domácnosti tak došly k závěru, že čekat na nižší cenovou hladinu se jim nevyplatí, a část z nich začala více spotřebovávat a investovat. České podniky tak díky vyššímu prodeji mají možnost zaměstnat více pracovníků a také jim nabídnout lepší mzdy. Prostřednictvím vyšších zisků a investic firem, stejně jako příjmů a spotřeby domácností, může státní pokladna vybrat větší množství peněz na daních. Navíc pro občany to primárně znamená, že mají vyšší šance udržet si své stávající zaměstnání nebo také najít si nové. Negativním bezprostředním dopadem oslabení koruny sice z krátkodobého hlediska bylo zdražení dováženého zboží a energií pro domácnosti a nakupovaného materiálu, surovin a polotovarů ze zahraničí pro podniky.¹¹⁰ Dlouhodobé přínosy však nad těmito dopady jednoznačně převažují.

---

¹⁰⁹ CZSO.: *Počet volných míst 2002-2015*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/3-volna_mista>.

¹¹⁰ CNB.: *Důvody a přínosy oslabení koruny*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/faq/duvody_a_prinosy_oslabeni_koruny.html>.

ČNB na začátku roku 2014 odhadovala průměrnou míru inflace na zhruba 1,2 % (druhá nejnižší za posledních deset let), protože vliv oslabení kurzu na inflaci by neměl být nijak drastický vzhledem k dovozní náročnosti spotřeby domácností, která je přibližně pouze čtvrtinová. Průměrná inflace za roky 2014 a 2015 pak byla odhadována těsně pod 2% cílem ČNB.¹¹¹ Jak však nyní s odstupem času víme, inflace se bohužel stále pohybuje poměrně hluboko od svého cíle. Za rok 2014 čítala 0,4 % a 0,3 % za rok 2015.

4.1.4 Devizové intervence v současnosti

Začátkem roku 2014 ČNB oznámila, že počítá s používáním měnového kurzu přinejmenším do počátku roku 2015.¹¹² V současnosti koncem roku 2016 je oslabování kurzu koruny stále aktuálním nástrojem České národní banky. Guvernér ČNB Jiří Rusnok 29. září 2016 vystoupil na konferenci, kde přednesl rozhodnutí bankovní rady pokračovat v režimu devizových intervencí minimálně do druhého čtvrtletí 2017. Dále oznámil, že finální ukončení používání intervencí bude pravděpodobně v polovině téhož roku.¹¹³

4.2 Výsledky dotazníkového šetření o povědomí občanů ČR o přijetí eura

Dotazníkové šetření s názvem „Přijetí měny euro v ČR“ probíhalo ve dnech od 25. 9. 2016 do 17. 10. 2016 formou internetového průzkumu, kde jej zodpovědělo celkem 409 respondentů. Cílem této dotazníkové kampaně bylo zjistit postoj občanů České republiky k problematice přijetí eura a jejich očekávání od této situace. Dále také částečně prověřit jejich přehled týkající se našeho hospodářského stavu a znalostí v oblasti konvergenčních kritérií.

---

¹¹¹ *Sborník článků a rozhovorů k oslabení kurzu koruny*. Praha: Česká národní banka, 2014.

¹¹² *Sborník článků a rozhovorů k oslabení kurzu koruny*. Praha: Česká národní banka, 2014.

¹¹³ České noviny.: *Intervence CNB pokračují, skončí nejdříve ve druhém čtvrtletí 2017*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/intervence-cnb-pokracuji-skonci-nejdrive-ve-2-ctvrtletí-2017/1398055>>.

4.2.1 Obecná část

Z celkových 409 účastníků mého průzkumu bylo 171 mužů a 238 žen. Lze tedy konstatovat, že počet žen byl při hodnotě 58 % značně vyšší než počet mužů. Výsledek však i tak považuji za poměrně uspokojivý vzhledem k dřívějším negativním zkušenostem s velmi nevyrovnanými podíly pohlaví respondentů při vyhodnocování mých předešlých dotazníků.

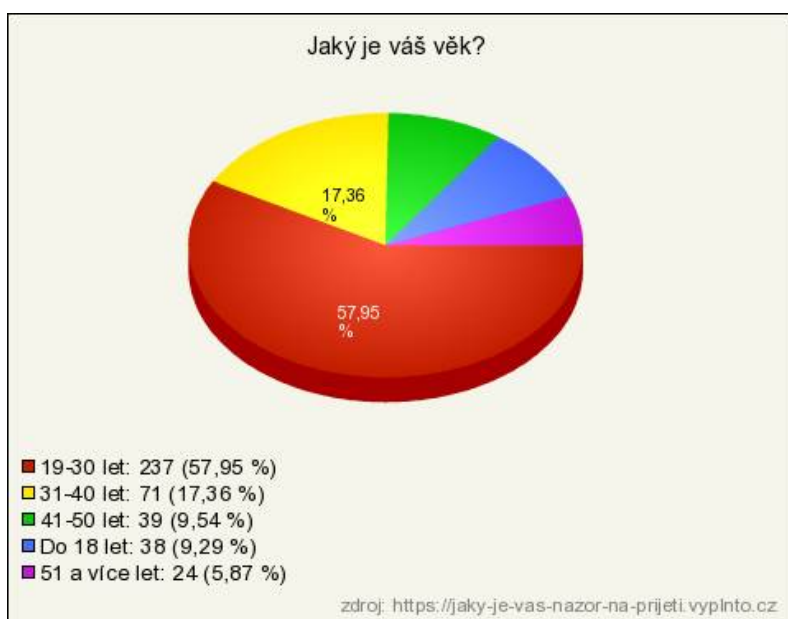
Graf 9: Pohlaví respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Jak se dalo očekávat, věkové spektrum dotazovaných je více nakloněno ve prospěch mladší věkové kategorie. Účastníků pod hranicí 30 let bylo zaznamenáno 67 % (z toho 9 % nezletilých), naopak účastníků nad 50 let bylo zaznamenáno pouhých 6 %. Při pohledu na celkové výsledky je tedy nutné počítat s možností, že nemusí tak přesně odrážet smýšlení populace ve věku zralé dospělosti a věku středním a vyšším.

Graf 10: Věk respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V rámci nejvyššího ukončeného vzdělání ostatní kategorie výrazně převyšují vysokoškoláci a středoškoláci s maturitou, dohromady tvořící část o 83 procentech. Počet 37 respondentů s dokončenou pouze základní školou poměrně uspokojivě koresponduje s 38 respondenty, kteří odpověděli, že jsou mladší 19 let.

Graf 11: Vzdělání respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Své bydliště většina účastníků (41 %) tohoto dotazníkového průzkumu definovala jako velkoměsto, tedy město s počtem obyvatel vyšším než sto tisíc. Skutečný podíl obyvatel České republiky žijící ve velkoměstech je 22 %, množství působící v tomto konkrétním šetření je tedy výrazně vyšší než reálný průřez populací.

Graf 12: Bydliště respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

4.2.2 Stěžejní část

První zásadní otázka této dotazníkové kampaně měla za úkol zjistit nejstěžejnější stanovisko respondentů, a to zda jsou pro či proti přijetí eura v České republice. Výsledek hned na první pohled naznačuje jistý euroskepticismus v naší společnosti. Přes tři čtvrtě dotazovaných by se přijetí eura nejraději vyvarovalo, tvoří tak pětinasobně větší segment než ta část obyvatelstva, která se ke společné měně staví pozitivně. Pro srovnání, k velmi podobnému výsledku došlo ve svém šetření i Centrum pro výzkum veřejného mínění, které zjistilo, že 78 % občanů ČR zastává negativní názor vůči přijetí eura a naproti tomu kladně

o euru smýšlí pouze 17 % občanů. Lidí, kteří v jejich průzkumu nevěděli, zda jsou pro nebo proti, bylo 5 %.¹¹⁴ Česká republika se však k přijetí eura zavázala v roce 2004 vstupem do Evropské unie, dá se proto předpokládat, že zavedení eura u nás je pouze otázkou času závislou především na zapojení naší měny do kurzového mechanismu ERM II.¹¹⁵

Graf 13: Otázka č. 1 dotazníkového šetření

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V oblasti konvergenčních kritérií o sobě téměř polovina dotazovaných tvrdí, že má přehled pouze částečný o tom, jaké konkrétní závazky musí členské země pro přijetí eura splňovat. Jistotu o svých znalostech projevilo pouze 22 % účastníků průzkumu. Skoro třetina respondentů údajně neví vůbec, o jaká kritéria se jedná.

¹¹⁴ CVVM.: *Občané ČR o budoucnosti EU a přijetí eura – duben 2016*. [online]. 2016 [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7556/f3/pm160504.pdf>.

¹¹⁵ MINISTERSTVO financí České republiky. ČESKÁ národní banka. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti České republiky s eurozónou*. Praha: Vláda České republiky, 21. 12. 2015. ISSN 2336-5110, str. 1

Graf 14: Otázka č. 2 dotazníkového šetření

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Nadpoloviční většina dotazovaných (55 %) uvedla správně, že ČR v současnosti plní pouze některá z konvergenčních kritérií. Je tomu tak, protože nemůžeme plnit kritérium stability devizového kurzu za předpokladu, že se neúčastníme systému ERM II. Lze však předpokládat, že kdybychom si pro představu zvolili hypotetickou centrální paritu na základě průměrné hodnoty kurzu v 1. čtvrtletí roku 2013, tak by ČR v daném časovém horizontu kritérium stability měnového kurzu splňovala, což by umožňovalo teoretické přijetí eura 1. 1. 2016. Zbytek kritérií plníme od roku 2012 bezproblémově.¹¹⁶ Jedenáct procent účastníků šetření odpovědělo nesprávně, buďto že plníme všechna, či že neplníme žádná. Jak se dalo očekávat z předešlé otázky, opět přibližně třetina respondentů zadala jako svou odpověď, že neví, jak si na tom stojíme s plněním Maastrichtských kritérií.

---

¹¹⁶ MINISTERSTVO financí České republiky. ČESKÁ národní banka. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*. Praha: Vláda České republiky, 21. 12. 2015. ISSN 2336-5110, str. 1

Graf 15: Otázka č. 3 dotazníkového šetření

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Následující otázka na rozdíl od předešlé naráží na subjektivní vnímání jednotlivců naší národohospodářské situace. Přes tři čtvrtiny dotazovaných tuzemskému ekonomickému stavu pro přijetí eura dostatečně nedůvěřuje. Třináct procent účastníků si naopak myslí, že připraveni na euro jsme a zbylá desetina nezastává žádný názor.

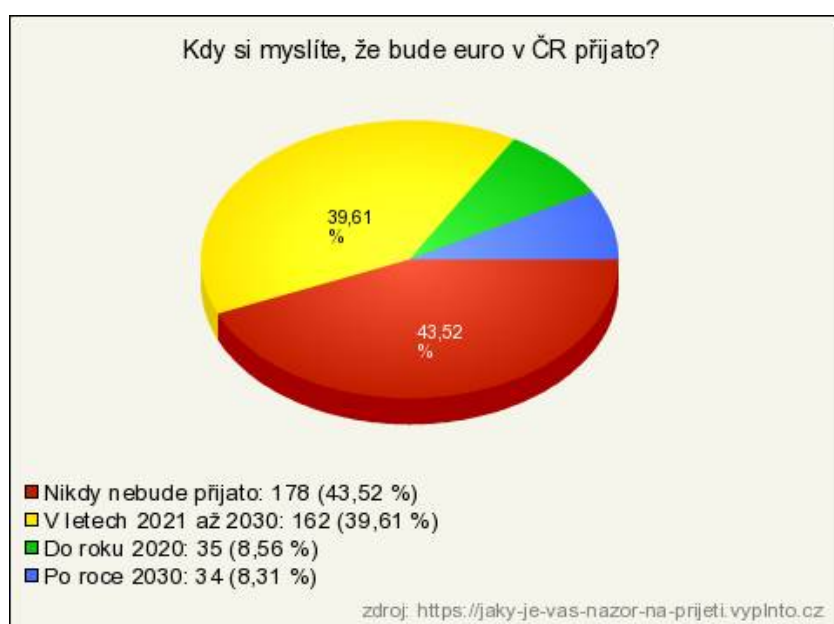
Graf 16: Otázka č. 4 dotazníkového šetření

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Na otázku ohledně časového rozmezí, kdy bude euro v ČR přijato, většina respondentů odpověděla, že si myslí, že nebude přijato nikdy, a to i navzdory našemu závazku Evropské unii. Těsně za nimi s téměř 40% zastoupením jsou účastníci průzkumu, kteří přijetí eura předpokládají v letech 2021 až 2030, tedy rozhodně ne dříve než za 5 let. Osm a půl procenta dotazovaných euro v České republice očekává už do roku 2020 a téměř stejně velká část dotazovaných až po roce 2030.

Graf 17: Otázka č. 5 dotazníkového šetření

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Následující dvě otázky měly prověřit, zda občané ČR vůbec vnímají hospodářské prostředí, v kterém se pohybují a zda si uvědomují, jak jej ovlivňuje monetární politika České národní banky. Správně odpovědělo 82 % respondentů, že v poslední době se kurz koruny vůči euru pohyboval na úrovni 27 až 28 CZK/EUR. Šestnáct procent účastníků šetření kurz koruny nesprávně tipovalo pod hladinou 27 CZK/EUR. U této části dotazovaných se dá tedy předpokládat, že si devizových intervencí ČNB oslabujících kurz koruny za uplynulé dva roky nevšimli.

Graf 18: Otázka č. 6 dotazníkového šetření

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Poslední otázka tohoto dotazníkového šetření navazuje na předešlou a snaží se zjistit, kolik respondentů o intervencích ČNB ve skutečnosti vůbec neví. Necelých 32 % odpovědělo nesprávně a to většinou, že úroveň kurzu koruny je zapříčiněna nabídkou a poptávkou devizového trhu. Správnou odpověď zadalo něco přes 68 % dotazovaných.

Graf 19: Otázka č. 7 dotazníkového šetření

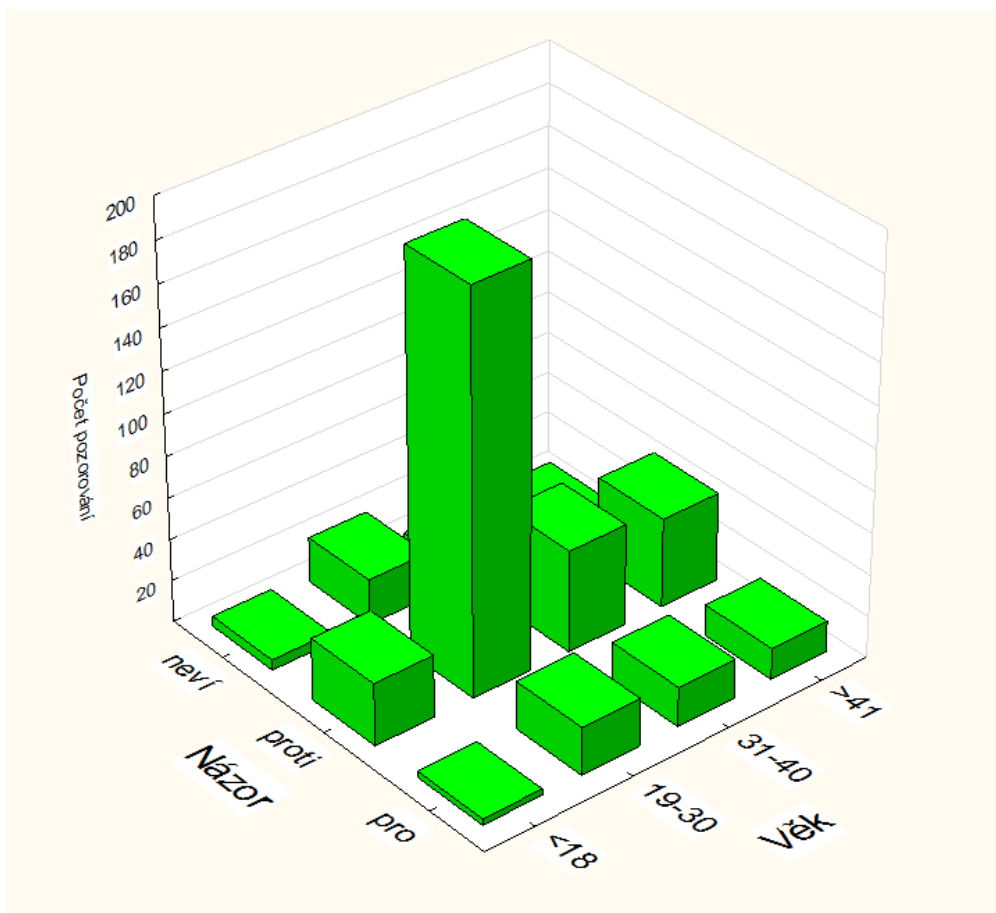
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

4.2.3 Analýza výsledků dotazníkového šetření

Pomocí kontingenční tabulky č. 1 (v příloze) byl zjištěn statistický ukazatel Pearsonův chí-kvadrát o hodnotě přibližně 20,236. Bylo tak prokázáno, že na 5% hladině významnosti názor účastníků dotazníkového šetření na přijetí eura v ČR (zda jsou pro, proti či neví) závisí na jejich věkové skupině. Kontingenční koeficient vyšel zaokrouhleně na 0,217 značící slabou závislost.

Ze sloupcové četnosti můžeme vypočítat, že procentuální zastoupení respondentů ve věku 31 let a více se k přijetí eura staví kladněji než část dotazovaných mladší 30 let.

Graf 20: Histogramické zobrazení kontingenční tabulky č. 1 v absolutních hodnotách

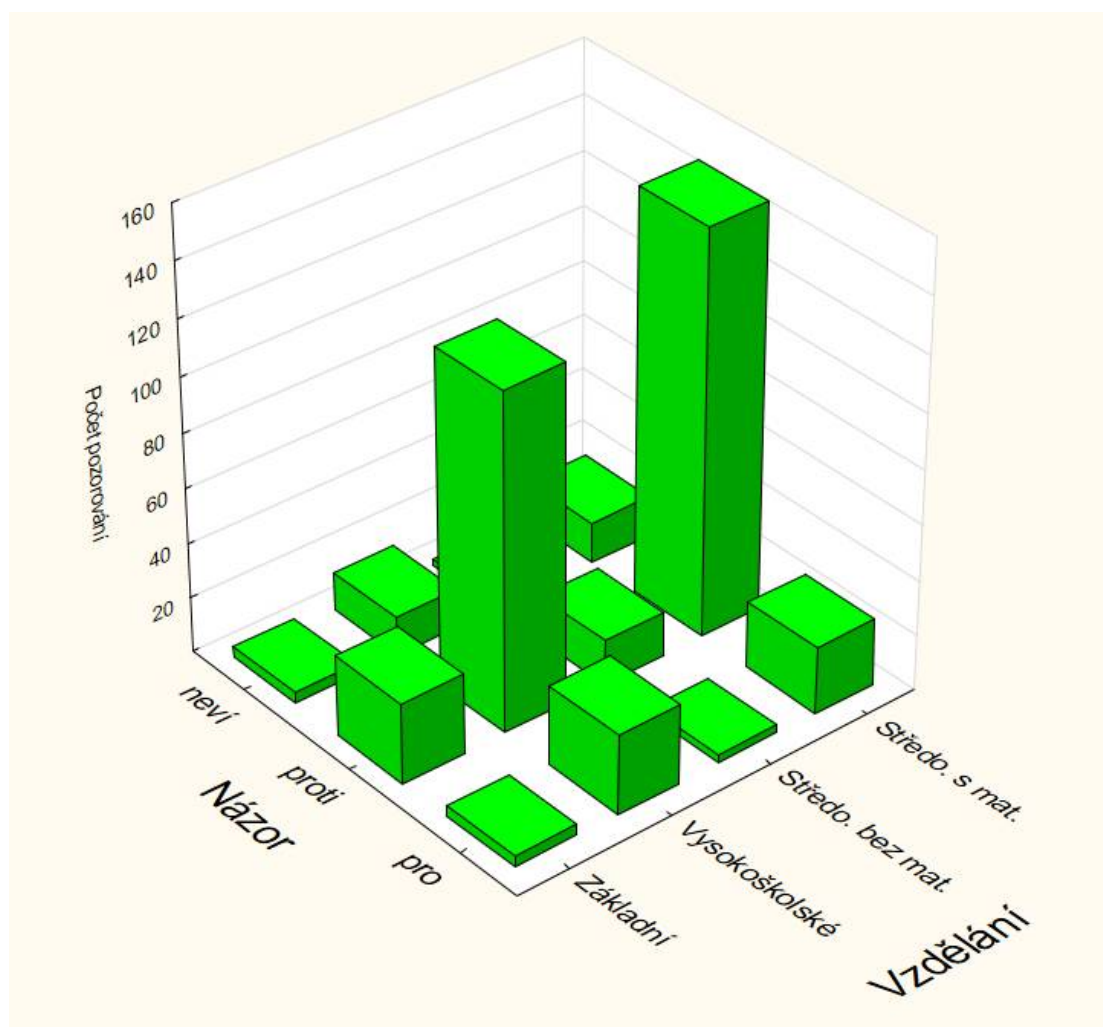

Zdroj: Vlastní zpracování

Při aplikaci testu dobré shody na kontingenční tabulku č. 2 byl výsledek Pearsonova chí-kvadrátu cca 2,329. Na pětiprocentní hladině významnosti tento výsledek nestačil na potvrzení závislosti mezi vzdělaností účastníků a jejich postojem k přijetí eura.

V rámci sloupcových četností tato kontingenční tabulka zaznamenala jen velice nepatrné strukturální výchyly. Za zmínku stojí pouze, že lidé s vysokoškolským vzděláním se o trochu více přikláněli k přijetí eura než lidé s nižším ukončeným vzděláním.

Graf 21: Histogramické zobrazení kontingenční tabulky č. 2 v absolutních hodnotách

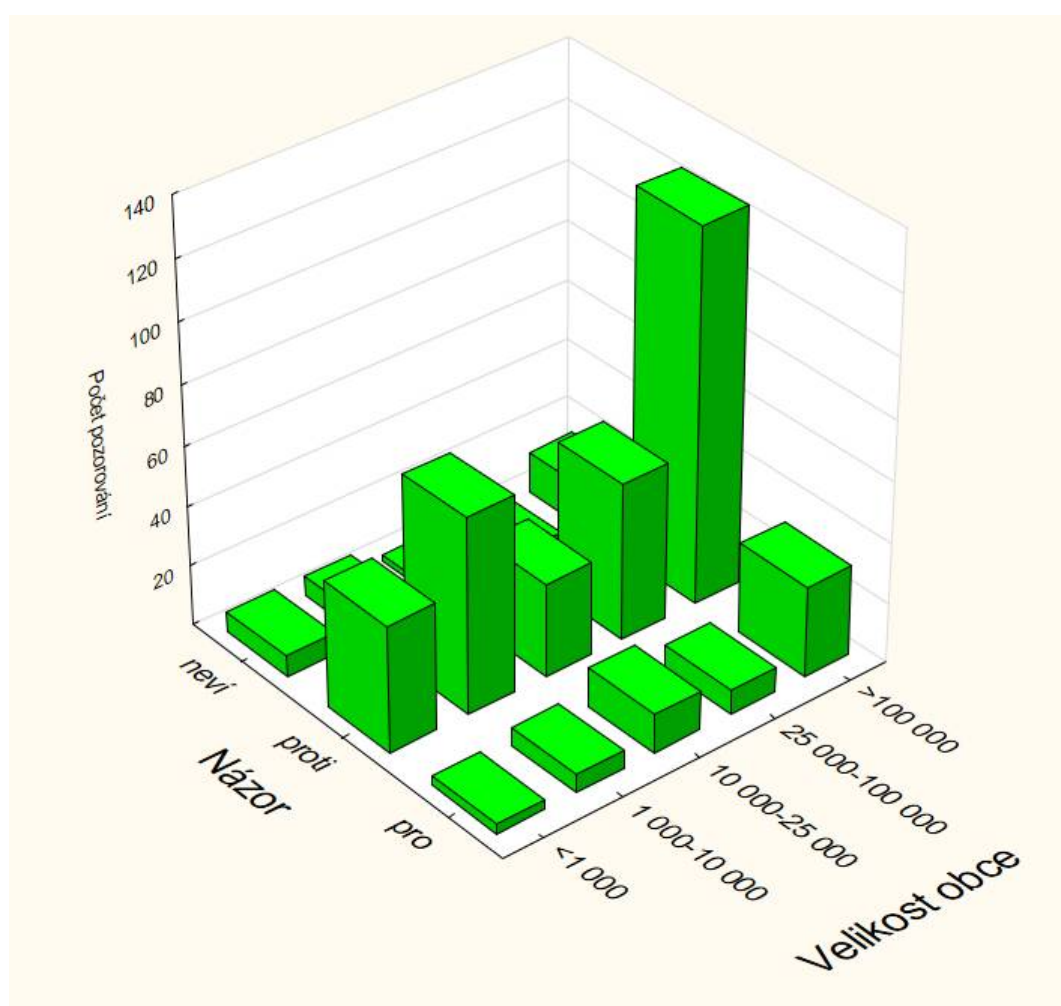

Zdroj: Vlastní zpracování

Při testování závislosti mezi názorem účastníků dotazníkového průzkumu na přijetí eura v ČR a velikostí jejich bydliště se při Pearsonově chí-kvadrátu o hodnotě zhruba 16,449 závislost na 5% hladině významnosti neprokázala.

Sloupcové četnosti ukázaly, že respondenti pocházející z obcí majících méně než 10 000 obyvatel jsou nejvíce proti přijetí eura u nás. Naopak dotazovaní žijící v obcích obydlených 10 000 až 25 000 obyvateli jsou vskutku výrazně více pro než dotazovaní žijících v menších, ale i větších obcích.

Graf 22: Histogramické zobrazení kontingenční tabulky č. 3 v absolutních hodnotách

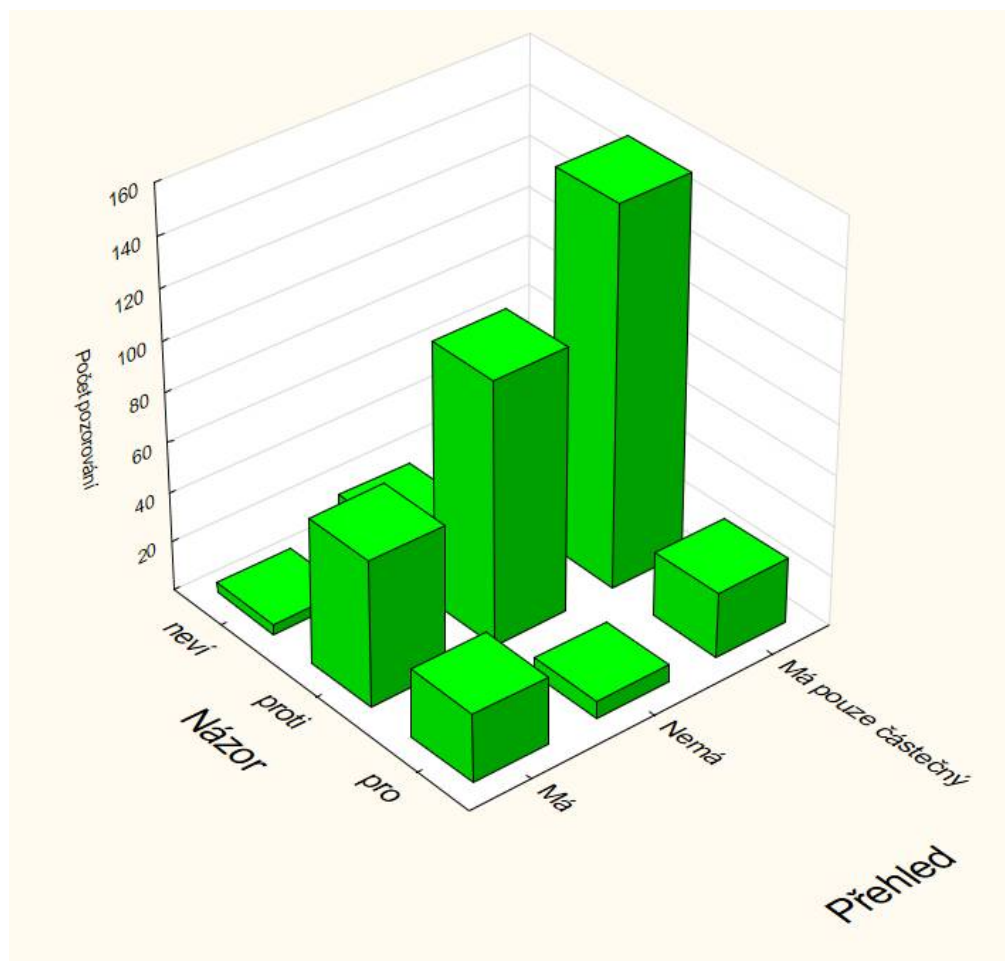

Zdroj: Vlastní zpracování

V poslední kontingenční tabulce byla opět testována závislost stanoviska ohledně přijetí eura tentokrát vůči otázce, která se ptala účastníků, jak velký přehled si myslí, že mají v oblasti maastrichtských konvergenčních kritérií. Pearsonův chí-kvadrát vyšel cca 29,873 a potvrdil tak závislost na hladině významnosti pěti procent. Kontingenční koeficient dosáhl výsledku 0,261 – což je definováno jako slabá závislost.

V rámci sloupcových četností jsou respondenti tvrdící o sobě, že mají přehled, výrazně více pro euro než ti, co přehled nemají. Dotazovaní myslící si, že mají přehled částečný, se nacházejí na půl cesty mezi nimi.

Graf 23: Histogramické zobrazení kontingenční tabulky č. 4 v absolutních hodnotách

Zdroj: Vlastní zpracování

5 Závěr

Podle analýz ČNB v roce 2014 tuzemskému hospodářství hrozila deflace přetrvávající nejméně dva až tři kvartály, a to za ještě velmi optimistických předpokladů. Zabránit deflaci se ČNB úspěšně podařilo pomocí uvolňování monetární politiky aplikováním do té doby nepoužívaného nástroje – devizových intervencí. Kurz české koruny byl prudce oslaben nad úroveň 27 CZK/EUR, čímž byla zažehnána hrozba deflačně-recesní spirály a zrychlen hospodářský růst. Míra inflace za rok 2014 zůstala v kladných hodnotách na úrovni 0,4 %. Dosáhnout zamýšleného dvouprocentního inflačního cíle se však ČNB do roku 2016 stále nepodařilo.

Podle předpovědi, s kterou ČNB přišla v únoru 2014, mělo v daném roce HDP vzrůst o 2,2 %, což by měl být o více než 1 procentní bod rychlejší růst, než kdyby k dalšímu uvolnění měnové politiky nepřistoupila. Zároveň odhady ČNB předpokládaly, že tím také na trhu práce vytvoří o cca 35 tisíc více pracovních míst. Hrubý domácí produkt za rok 2014 ve skutečnosti vzrostl o 2,7 %. Jednalo se tudíž o ještě rychlejší růst, než jaký byl na začátku roku prognózován. Počet volných pracovních míst za sledovaný rok vzrostl o 23 tisíc pracovních míst, tedy o 67 %. Od té doby počet volných pracovních míst téměř bezvýhradně pouze roste. S tím také souvisí rekordně nízká nezaměstnanost, pohybující se těsně nad 5 %, kterou se tak od roku 2014 podařilo snížit o 3,4 %. V loňském roce se HDP zvýšilo dokonce o 4,5 % a byl tak zaznamenán nejrychlejší růst od roku 2007.

Výsledky dotazníkového šetření hned na první pohled naznačují jistý euroskepticismus v naší společnosti. Přes tři čtvrtě účastníků průzkumu by se přijetí eura nejraději vyvarovalo, tvoří tak pětinasobně větší segment než ta část dotazovaných, která se ke společné měně staví pozitivně. Pro srovnání, k velmi podobnému výsledku došlo ve svém šetření i Centrum pro výzkum veřejného mínění, které v dubnu 2016 zjistilo, že 78 % občanů ČR zastává negativní názor vůči přijetí eura a naproti tomu kladně o euru smýšlí pouze 17 % občanů.

Pro ověření závislosti mezi některými z otázek byl použit test dobré shody (chí-kvadrát test). Na pětiprocentní hladině významnosti bylo prokázáno, že názor respondentů na přijetí eura v ČR závisí za prvé na jejich věkové skupině a za druhé na jejich přehledu v oblasti maastrichtských konvergenčních kritérií. Pearsonův koeficient definoval obě vypočtené kontingence jako slabé. Závislost mezi názorem dotazovaných a velikostí jejich

obce ani jejich vzděláním nebyla testem dobré shody na 5% hladině významnosti potvrzena.

Ze sloupcových četností bylo vypořováno, že procentuální zastoupení účastníků ve věku 31 let a více se k přijetí eura staví kladněji než část respondentů mladší 30 let. Dále se ukázalo, že dotazovaní pocházející z obcí majících méně než 10 000 obyvatel jsou proti přijetí eura u nás nejvíce vyhraněni. Naopak účastníci žijící v obcích obydlených 10 000 až 25 000 obyvateli jsou vskutku výrazně více pro než účastníci žijících v menších, ale i než ti žijící ve větších obcích. V rámci sloupcových četností vzdělanosti respondentů a jejich názoru byly zaznamenány jen velice nepatrné strukturální výchyly. Za zmínku stojí pouze, že lidé s vysokoškolským vzděláním se o trochu více přikláněli k přijetí eura než lidé s nižším ukončeným vzděláním. Jako poslední bylo zjištěno, že dotazovaní mající přehled v oblasti konvergenčních kritérií, jsou pro euro znatelně více než ti, co přehled nemají.

6 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.

BRŮNA, Karel. *Dynamika úrokových sazeb v kontextu měnové politiky*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2009, 218 s. ISBN 978-80-245-1555-7., s. 13.

DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN: 978-80-7400-075-1.

FUCHS, David. *Finanční trhy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita – Ekonomicko-správní fakulta, 2004. ISBN 978-80-210-3526-9., s. 36.

HOLMAN, ROBERT A KOL. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck. 2008, 576 s. ISBN 978-80-7179-380-9.

JÍLEK, J. *Finanční trhy a investování*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing. 2009, 648 s. ISBN 978-80-247-1653-4.

JÍLEK, Josef. *Peníze a měnová politika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 742 s. ISBN 80-247-0769-1.

KODEROVÁ, Jitka, Milan SOJKA a Jan HAVEL. *Teorie peněz*. 2., rozš. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 283 s. ISBN 978-80-7357-640-0.

LIŠKA, V. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing. 2004, 308 s. ISBN 978-80-86419-54-1.

NEPOŽITKOVÁ, Ivana. *Přechod jednostupňového bankovního systému na dvoustupňový v České republice*. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Fac. Philosophica. Politologica*. 2003, č. 1, s. 85.

PAVLÁT, V. a kol.: *Kapitálové trhy*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing. 2003, 389 s. ISBN 978-80-85-424-90-8.

PAVLÁT, Vladislav a Antonín KUBÍČEK. *Regulace a dohled nad finančními trhy*. 2. přeprac. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2010, 226 s. ISBN 978-80-7408-036-4., s. 11.

- PAVLÁT, Vladislav. *Centrální bankovníctví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2004. ISBN 987-80-8675-429-4., s. 7.
- PETRJÁNOŠOVÁ, Božena. *Bankovníctví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2004, 80 s. ISBN 987-80-210-3523-4., s. 11.
- POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xvii, 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9.
- POSPÍŠIL, Richard. *Finance a bankovníctví*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1712-7., s. 30 – 31.
- PŮLPÁN, Karel. *Slovník bankovníctví, pojišťovnictví a kapitálových trhů*. Praha: Public History, [1998], 328 s. ISBN 80-902193-2-2.
- REJNUŠ O. *Finanční trhy*. 2. rozš. vyd. Ostrava: KEY Publishing. 2010, 659 s. ISBN 978-80-7418-080-4.
- REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press. 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7., s. 17.
- REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. akt. vyd. Praha: Management Press. 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.
- REVENDA, Zbyněk. *Banky a měnová politika*. Praha: Nad zlato, 1991, 136 s. ISBN 80-900383-3-6.
- REŽŇÁKOVÁ, M. *Finance a finanční systém*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM. 2005. 187 s. ISBN 978-80-214-3005-2.
- ROSE, P. *Peněžní a kapitálové trhy – Finanční systém ve stále globálnější ekonomice*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing. 1995, 325 s. ISBN 978-80-85605-52-X.
- ŠENKÝŘOVÁ, B. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 2010, 258 s. ISBN 978-80-7408-029-6.
- ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava. *Bankovníctví I*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005, 201 s. ISBN 978-80-8675-453-7., s. 48 – 49.
- ŠEVČÍK, Aleš. *Bankovníctví I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně. 2005. ISBN 978-80-210-3649-4.

VELEK, Jan. *Základní informace o českém bankovníctví*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 2000, 58 s. ISBN 80-7265-034-3., s. 16.

ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4, str. 206

MEJSTRŮ, Michal. PEČENÁ, Magda. TEPLÝ, Petr. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7, str. 544

Sborník článků a rozhovorů k oslabení kurzu koruny. Praha: Česká národní banka, 2014.

MINISTERSTVO financí České republiky. ČESKÁ národní banka. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*. Praha: Vláda České republiky, 21. 12. 2015. ISSN 2336-5110, str. 1

Elektronické zdroje:

CNB.: *Členové bankovní rady*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/bankovni_rada/clenove_bankovni_rady/>.

CNB.: *Dohled nad finančním trhem*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/>.

CNB.: *Finanční trhy*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/financi_trhy/skd/>.

CNB.: *Nástroje měnové politiky*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/#devint>.

CNB.: *O České národní bance*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/>.

CNB.: *Organizační struktura*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/organizacni_struktura/>.

ČESKO.: *Zákon o centrální bance*. [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné také z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-6>>.

ECB.: *Protokol o statutu evropského systému centrálních bank a evropské centrální banky* [online]. 2011 [cit. 2015-11-11] Dostupné na z: <http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/cs_statute_2.pdf>.

MALÉ PENÍZE.: *Může velká banka padnout?* [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <<http://www.malepenize.cz/2011/10/18/pripad-%E2%80%93muze-velka-banka-padnout.html>>.

NOVINKY.: *Přestaňte už srážet korunu.* [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/377428-prestante-uz-srazet-korunu-vyzvali-cnb-prezident-a-sefove-parlamentu.html>>.

RUSNOK, Jiří: *Monetární politika v měnícím se prostředí.* [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/rusnok_20150302_uhk.pdf>.

WORLD BANK.: *About World Bank.* [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <<http://www.worldbank.org/en/about>>.

CZSO.: *Hlavní makroekonomické ukazatele.* [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr>.

CNB.: *Důvody a přínosy oslabení koruny.* [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/faq/duvody_a_prinosy_oslabeni_koruny.html>.

CZSO.: *Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob.* [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&zo=N&pvo=ZAM11-A&skupId=766&katalog=30853&pvo=ZAM11-A&str=v194#w=>>>.

CNB.: *Nástroje měnové politiky.* [online]. 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/#devint>.

CNB.: *Historie 2T repo sazby.* [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/faq/vyvoj_repo_historie.txt>.

CZSO.: *Inflace – druhy, definice, tabulky.* [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace>.

Kurzy.: *EUR průměrné kurzy, historie kurzů.* [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/EUR-euro/2015/>>.

CNB.: *Kurzový závazek ČNB.* [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/faq/kurzovy_zavazek.html>.

Kurzy.: *Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2016*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/?G=4&A=2&page=1>>.

CZSO.: *Počet volných míst 2002-2015*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/3-volna_mista>.

České noviny.: *Intervence CNB pokračují, skončí nejdříve ve druhém čtvrtletí 2017*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/intervence-cnb-pokracuji-skonci-nejdrive-ve-2-ctvrtleti-2017/1398055>>.

CVVM.: *Občané ČR o budoucnosti EU a přijetí eura – duben 2016*. [online]. 2016 [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7556/f3/pm160504.pdf>

7 Přílohy

Tabulka 5: Kontingenční tabulka č. 1 (Názor x Věk)

Názor	Věk <18	Věk 19-30	Věk 31-40	Věk >41	Řádk. součty
pro	3	23	19	15	60
proti	30	192	49	43	314
neví	5	22	3	5	35
Vš.skup.	38	237	71	63	409

Tabulka 6: Očekávané četnosti kontingenční tabulky č. 1

Pearsonův chí-kv. : 20,2359, sv=6, p=,002514					
Názor	Věk <18	Věk 19-30	Věk 31-40	Věk >41	Řádk. součty
pro	5,57457	34,7677	10,41565	9,24205	60,0000
proti	29,17359	181,9511	54,50856	48,36675	314,0000
neví	3,25183	20,2812	6,07579	5,39120	35,0000
Vš.skup.	38,00000	237,0000	71,00000	63,00000	409,0000

Tabulka 7: Procentuální zastoupení v řádcích a sloupcích kontingenční tabulky č. 1

	Názor	Věk <18	Věk 19-30	Věk 31-40	Věk >41	Řádk. součty
Četnost	pro	3	23	19	15	60
Sloupc. četn.		8%	10%	27%	24%	
Řádk. četn.		5%	38%	32%	25%	
Celková četn.		1%	6%	5%	4%	15%
Četnost	proti	30	192	49	43	314
Sloupc. četn.		79%	81%	69%	68%	
Řádk. četn.		10%	61%	16%	14%	
Celková četn.		7%	47%	12%	11%	77%
Četnost	neví	5	22	3	5	35
Sloupc. četn.		13%	9%	4%	8%	
Řádk. četn.		14%	63%	9%	14%	
Celková četn.		1%	5%	1%	1%	9%
Četnost	Vš.skup.	38	237	71	63	409
Celková četn.		9%	58%	17%	15%	

Tabulka 8: Ukazatele síly závislosti kontingenční tabulky č. 1

Statist.	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	20,23588	df=6	p=,00251
M-V chí-kvadr.	19,30448	df=6	p=,00368
Fí	,2224331		
Kontingenční koeficient	,2171266		
Cramér. V	,1572839		

Tabulka 9: Kontingenční tabulka č. 2 (Názor x Vzdělání)

Názor	Vzdělání Základní	Vzdělání Vysokoškolské	Vzdělání Středoškol. bez mat.	Vzdělání Středoškol. s mat.	Řádk. součty
pro	4	29	3	24	60
proti	29	122	16	147	314
neví	4	14	2	15	35
Vš.skup.	37	165	21	186	409

Tabulka 10: Očekávané četnosti kontingenční tabulky č. 2

Pearsonův chí-kv. : 2,32906, sv=6, p=,887086					
Názor	Vzdělání Základní	Vzdělání Vysokoškolské	Vzdělání Středoškol. bez mat.	Vzdělání Středoškol. s mat.	Řádk. součty
pro	5,42787	24,2054	3,08068	27,2861	60,0000
proti	28,40587	126,6748	16,12225	142,7971	314,0000
neví	3,16626	14,1198	1,79707	15,9169	35,0000
Vš.skup.	37,00000	165,0000	21,00000	186,0000	409,0000

Tabulka 11: Procentuální zastoupení v řádcích a sloupcích kontingenční tabulky č. 2

	Názor	Vzdělání Základní	Vzdělání Vysokoškolské	Vzdělání Středo. bez mat.	Vzdělání Středo. s mat.	Řádk. součty
Četnost	pro	4	29	3	24	60
Sloupc. četn.		11%	18%	14%	13%	
Řádk. četn.		7%	48%	5%	40%	
Celková četn.		1%	7%	1%	6%	15%
Četnost	proti	29	122	16	147	314
Sloupc. četn.		78%	74%	76%	79%	
Řádk. četn.		9%	39%	5%	47%	
Celková četn.		7%	30%	4%	36%	77%
Četnost	neví	4	14	2	15	35
Sloupc. četn.		11%	8%	10%	8%	
Řádk. četn.		11%	40%	6%	43%	
Celková četn.		1%	3%	0%	4%	9%
Četnost	Vš.skup.	37	165	21	186	409
Celková četn.		9%	40%	5%	45%	

Tabulka 12: Kontingenční tabulka č. 3 (Názor x Velikost obce)

Názor	Velikost obce <1 000	Velikost obce 1 000-10 000	Velikost obce 10 000-25 000	Velikost obce 25 000-100 000	Velikost obce >100 000	Řádk. součty
pro	3	6	13	8	30	60
proti	42	65	31	52	124	314
neví	7	7	2	5	14	35
Vš.skup.	52	78	46	65	168	409

Tabulka 13: Očekávané četnosti kontingenční tabulky č. 3

Pearsonův chí-kv. : 16,4491, sv=8, p=,036384						
Názor	Velikost obce <1 000	Velikost obce 1 000-10 000	Velikost obce 10 000-25 000	Velikost obce 25 000-100 000	Velikost obce >100 000	Řádk. součty
pro	7,62836	11,44254	6,74817	9,53545	24,6455	60,0000
proti	39,92176	59,88264	35,31540	49,90220	128,9780	314,0000
neví	4,44988	6,67482	3,93643	5,56235	14,3765	35,0000
Vš.skup.	52,00000	78,00000	46,00000	65,00000	168,0000	409,0000

Tabulka 14: Procentuální zastoupení v řádcích a sloupcích kontingenční tabulky č. 3

	Názor	Velikost obce <1 000	Velikost obce 1 000-10 000	Velikost obce 10 000-25 000	Velikost obce 25 000-100 000	Velikost obce >100 000	Řádk. součty
Četnost	pro	3	6	13	8	30	60
Sloupc. četn.		6%	8%	28%	12%	18%	
Řádk. četn.		5%	10%	22%	13%	50%	
Celková četn.		1%	1%	3%	2%	7%	15%
Četnost	proti	42	65	31	52	124	314
Sloupc. četn.		81%	83%	67%	80%	74%	
Řádk. četn.		13%	21%	10%	17%	39%	
Celková četn.		10%	16%	8%	13%	30%	77%
Četnost	neví	7	7	2	5	14	35
Sloupc. četn.		13%	9%	4%	8%	8%	
Řádk. četn.		20%	20%	6%	14%	40%	
Celková četn.		2%	2%	0%	1%	3%	9%
Četnost	Vš.skup.	52	78	46	65	168	409
Celková četn.		13%	19%	11%	16%	41%	

Tabulka 15: Kontingenční tabulka č. 4 (Názor x Přehled)

Názor	Přehled Má	Přehled Nemá	Přehled Má pouze částečný	Řádk. součty
pro	27	7	26	60
proti	58	105	151	314
neví	4	17	14	35
Vš.skup.	89	129	191	409

Tabulka 16: Očekávané četnosti kontingenční tabulky č. 4

Pearsonův chí-kv. : 29,8727, sv=4, p=,000005				
Názor	Přehled Má	Přehled Nemá	Přehled Má pouze částečný	Řádk. součty
pro	13,05623	18,9242	28,0196	60,0000
proti	68,32763	99,0367	146,6357	314,0000
neví	7,61614	11,0391	16,3447	35,0000
Vš.skup.	89,00000	129,0000	191,0000	409,0000

Tabulka 17: Procentuální zastoupení v řádcích a sloupcích kontingenční tabulky č. 4

	Názor	Přehled Má	Přehled Nemá	Přehled Má pouze částečný	Řádk. součty
Četnost	pro	27	7	26	60
Sloupc. četn.		30%	5%	14%	
Řádk. četn.		45%	12%	43%	
Celková četn.		7%	2%	6%	15%
Četnost	proti	58	105	151	314
Sloupc. četn.		65%	81%	79%	
Řádk. četn.		18%	33%	48%	
Celková četn.		14%	26%	37%	77%
Četnost	neví	4	17	14	35
Sloupc. četn.		4%	13%	7%	
Řádk. četn.		11%	49%	40%	
Celková četn.		1%	4%	3%	9%
Četnost	Vš.skup.	89	129	191	409
Celková četn.		22%	32%	47%	

Tabulka 18: Ukazatele síly závislosti kontingenční tabulky č. 4

Statist.	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	29,87270	df=4	p=,00001
M-V chí-kvadr.	28,74091	df=4	p=,00001
Fí	,2702561		
Kontingenční koeficient	,2608963		
Cramér. V	,1910999		